

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΓ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1966 | ΑΡ. 3

ΕΝΤΕΛΩΣ ΑΝΕΠΙΤΡΕΠΤΩΣ

Είναι προφανές, ότι ή πάλη του αγαθοῦ πρὸς τὸ κακόν, πού ἀσίγηστος διεξάγεται ἐντὸς τοῦ στήθους καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ αἰσθητοποιεῖται ἐντὸς τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἱστορικῆς ζωῆς, ἔχει ἐνταθῆ, ὅσον οὐδέποτε ἀσφαλῶς, εἰς τοὺς ἀποκαλυπτικούς αὐτοὺς καιροὺς μας.

*

Διότι ή ἐποχή μας εἶναι ὑλιστική καὶ ἀντιπνευματική. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀντιθέου κομμουνισμοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπόσχεται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν ἐπὶ τῆς γῆς μας αὐτῆς, πυκνοῦνται καὶ ζοφοῦνται οἱ πνευματικοὶ ὀρίζοντες ἀπὸ τὴν αἰθάλην καὶ τοὺς καπνοὺς τῶν οὐτοπιστικῶν του ἐπαγγελιῶν. Παραμορφοῦται ή ἱεραρχική τάξις τοῦ σύμπαντος. Καὶ ὁ ἥλιος τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας ἀποβαίνει, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ἀόρατος· καὶ παύει ν' ἀκτινοβολῆ καὶ νὰ λάμπῃ ὡς ὁδηγητικὸν φῶς τοῦ κόσμου.

*

Ἄλλ' ὁ ἀνθρώπος, ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποστρέφων τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ἀπολακτίζει τὴν πνευματικὴν του ἀνεξαρτησίαν· καὶ ἀμαυρώνει καὶ χάνει τελικῶς τὴν θεϊαν του εἰκόνα. Διότι αὐτοαποστερεῖται παντὸς νοήματος καὶ βάθους καὶ ὄντολογικοῦ στηρίγματος. Καὶ ἀποβαίνει, ὅπως καὶ ὅλα τ' ἄλλα πλάσματα τῆς δημιουργίας, φυσικὸν ἀπλῶς ὄν, τὸ ὁποῖον γεννᾶται καὶ ἀποθνήσκει ἐντὸς τοῦ φυλετικοῦ στοιχείου· καὶ ἐντὸς τῆς γενεᾶς τοῦ ἐκπεσόντος Ἀδάμ, ὅπου αἱ ἐλπίδες εἰς μίαν αἰώνιον ζωὴν ἐκμηδενίζονται καὶ

ἐξαφανίζονται. Καὶ τοῦτο, διότι πᾶσα γέννησις φέρει ἐντὸς τῆς τὸν σπὸρον τοῦ θανάτου, καὶ τὸν ἐξαφανισμόν. Καὶ ὁ ἀνθρώπος, ἀπαρνούμενος τὴν πνευματικὴν του φύσιν οὐδὲν ἄλλο πράττει, εἰμὴ ν' ἀναγνωρίζῃ ὡς κυρίαρχα καὶ ὡς θριαμβεύοντα τελικῶς τὰ κατώτερα στοιχεῖα τῆς ὑπάρξεώς του καὶ τοῦ φυσικοῦ κόσμου, πρὸς τὸν ὁποῖον ταυτίζεται. Καὶ τὰ ὁποῖα, θᾶπτον ἢ βράδιον, θὰ τὸν κατακλύσουν καὶ θὰ τὸν καταπίουν εἰς τοὺς ἐρεβώδεις βυθοὺς των.

*

Καὶ ή ὑποδούλωσις του εἰς τὸν ὑλικὸν κόσμον ἀποβαίνει δυστυχῶς ὀλοὲν πληρηστέρα. Διότι δρέπει ἐσχάτως, ἀπλήστως καὶ ἀφθόνως, τοὺς καρπούς τοῦ δένδρου τῆς Γνώσεως. Καὶ κοσμοποιεῖται συνεχῶς. Καὶ μόνον διὰ τὰ ὑλικά ἀγαθά, καὶ διὰ τὴν ἀπόκτησιν πλοῦτου καὶ δυνάμεως καὶ πληρηστέρων ἀνέσεων ἐνδιαφέρεται!

Ὁ ἀναλογιζόμενος ὅμως τὴν ἀνέλιξιν τῆς ἀναπτυσσομένης ὀλοὲν Τεχνικῆς, καταλαμβάνεται ὑπὸ δέους καὶ καταπλήξεως. Διότι βλέπει ν' ἀλλοιοῦνται καὶ νὰ μετακινοῦνται τὰ πάντα περὶ αὐτόν. Καὶ σκέπτεται, ὅτι ἴσως νὰ ὑπερέβῃ ὁ ἀνθρώπος τὰ ἐπιτρεπτά εἰς αὐτόν ὑπὸ τῆς φύσεώς του ὄρια. Καὶ ὅτι ἐπαναλαμβάνεται ἐνδεχομένως, εἰς βᾶρος του, τὸ πάθημα τοῦ μαθητευομένου ἐκείνου μάγου τοῦ Γκαῖτε. Διότι, ὅπως βαίνομεν, θ' ἀδυνατῆ πιθανὸν μετ' ὀλίγον νὰ ἐλέγχῃ καὶ νὰ τιθασεύῃ τὰς ἀποκαλυπτομένας καὶ δεσμευόμενας ὑπ' αὐτοῦ καταστροφικὰς δυνάμεις, μεταποικῶν τὰς γνώσεις του εἰς ἐπιστημονικὴν βαρβαρότητα καὶ Δαιμονικὴν κακότητα. Βλέ-

πει προσέτι, ὅτι ἀποβαίνει ὁσημέραι δοῦλος τῆς μηχανῆς καὶ τῶν ἐκπληκτικῶν ἀληθῶς ἐφευρημάτων τῆς Τεχνικῆς. Τὰ ὁποῖα ἀνακουφίζουν μὲν τὸν μόχθον τοῦ ἀνθρώπου· πολλαπλασιάζουν ὅμως τὰς ἀνάγκας του, καὶ ἀχρηστεύουν τὰς παλαιὰς μορφὰς τῆς ζωῆς.

*

Καὶ ὁ Ἰλλιγγος αὐτὸς τοῦ μετασχηματισμοῦ καὶ μεταμορφισμοῦ τῶν πάντων ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐπεκταθῆ καὶ εἰς τὴν χώραν μας. Διότι, μὲ τὴν σημερινὴν εὐχέρειαν τῶν συγκοινωνιῶν, διευρύνονται συνεχῶς τὰ πλαίσια τῶν διεθνῶν σχέσεων· καὶ κοινὸς τείνει νὰ καταστῆ ὁ τρόπος τῆς ζωῆς. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασίν του, ἀποδιοργανοῦνται καὶ περιπίπτουν εἰς ἀχρηστίαν αἱ γνώριμοι μορφαὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Ἡ μηχανὴ χωρίζει, τρόπον τινά, τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὴν σάρκα καὶ ὑποκαθιστᾷ εἰς τὸ ὀργανικὸν στοιχεῖον τὸ μηχανικὸν τοιοῦτο. Νέα ἦθη καὶ νέαι ἀντιλήψεις ἀναδύονται· καὶ ἀπισχνάινεται καὶ ἀποσαρκιοῦται ἡ προσήλωσις καὶ ἡ εὐλάβεια πρὸς τὰ παραδεδομένα. Καὶ βεβαίως δὲν ἰσχυρίζομεθα, ὅτι θὰ ἔπρεπε ν' ἀνυψώσωμεν νέα Σινικὰ τείχη καὶ ν' ἀποκλείσωμεν, ὡς ἐξαγίστους καὶ ὡς μιάσματα, πᾶσαν νέαν ἐμπειρίαν καὶ ἰδέαν. Ὅχι ὅμως καὶ νὰ μιμούμεθα τοὺς ἄλλους, τυφλῶς καὶ ὡς πίθηκοι, ὅπως συμβαίνει σήμερον. Καὶ ν' ἀνεχώμεθα νὰ εἰσβάλλουν ὀρμητικοὶ εἰς τὸν τόπον μας καὶ ν' ἀνατρέπουν τὰ πάντα οἱ ἄνεμοι ὅλως ἀπαραδέκτων καὶ οὐτοπιστικῶν θεωριῶν καὶ νοοτροπιῶν!

*

Οὐδέποτε πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγη, ὅτι ἡ χώρα μας ὑπῆρξεν ὁ μέγας πνευματικὸς Ἡλιος τῆς σφαίρας αὐτῆς. Ἡ πρώτη κίνησις. Καὶ αὐτόχρονα τὸ ἄλας τῆς Γῆς. Καὶ ὅτι δι' ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων ἐτροχήθησαν οἱ πνευματικοὶ τροχοὶ τοῦ κόσμου.

Καὶ ἄλλοτε — παλαιότερον, πολὺ παλαιότερον — κατέφθασαν καὶ εἰσῆλασαν εἰς τὸν τόπον μας ὅλαι αἱ ἰδέαι, ὅλαι αἱ ἀναζητήσεις καὶ ὅλη ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ σοφία τῆς γηραιᾶς Ἀνατολῆς. Ἀλλὰ εἰς τὸν πάμφωτον αὐτὸν

χωρὸν μας ἀνεκράθησαν, ἀνεζυμώθησαν καὶ ἀνεπλάσθησαν. Καὶ ἐνδυθεῖσαι «ὡς ἱμάτιον», τὸ φῶς τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου κατέκτησαν, χειραγωγούμεναι ὑπὸ τῆς φυλῆς μας, τὸ πνευματικὸν Πάνθεον τῆς Οἰκουμένης. Καὶ πρέπει ἀκόμη νὰ ἐνθυμούμεθα καὶ νὰ ἐγκαυχώμεθα, ὅτι ἡμεῖς κυρίως ἐδώκαμεν εἰς τὸν κόσμον τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον λατρεῖει σήμερον. Καὶ ὅτι ἰδικόν μας εἶναι τὸ «πιστεύω» τῆς Χριστιανικῆς ἀνθρωπότητος.

*

Καὶ ὅμως ἐφθάσαμεν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀκαταλογησίας, νὰ προπηλακίζωμεν σκαιῶς τὴν ἁγίαν μας Ἐκκλησίαν, διὰ τῆς ὁποίας ἐπραγματοποιήθη ἡ ἐνδοξος ἱστορικὴ μας πορεία! Καὶ τὸ Ἔθνος μας ἡρωϊκόν, ὑπερήφανον καὶ ἀένδοτον εἰς τὴν πίστιν του, ἐβάστασε καρτερικῶς πάντοτε τὸν Σταυρόν του. Καὶ ἐδίδαξε καὶ ἐφώτισε τοὺς λαοὺς, ὅτι ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν εἶναι ὁδὸς μαρτυρίου· ἀλλὰ καὶ ἀναστάσεως καὶ δόξης καὶ φωτός. Ὅτι τὸ πνεῦμα εἶναι τὸ βάθος τοῦ κόσμου. Καὶ ὁ Τριαδικὸς Θεὸς ἡ πηγὴ πάσης δυνάμεως καὶ ἀληθοῦς προόδου. Καὶ ἀκόμη, ὅτι ἡ «ὁμοίωσις πρὸς τὴν θεῖαν εἰκόνα» εἶναι τὸ ὕψιστον τέλος τῆς ζωῆς. Καὶ πρὸς αὐτὴν πρέπει νὰ κατατείνῃ καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ Κτίσις, ἔχουσα ὡς ὑπογραμμὸν τῆς, καὶ στηριζομένη εἰς τὴν Θεανδρικήν προσωπικότητα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ λυτρωτικὸν ἔργον, ὡς «μυστικὸν τοῦ σῶμα» συνεχίζει ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία...

*

Ἀλλὰ θὰ συνεχίσωμεν. Διότι, ὅχι μόνον τοῦτο δὲν γίνεται εἰς τὰς ἡμέρας μας αὐτάς, ἀλλὰ τούναντίον συντελεῖται, ὅλως ἀφρόνως, μία διαδικασία ἀποσυνθέσεως ὅλων τῶν βιωμάτων τοῦ γνησίως θρησκευομένου λαοῦ μας. Καὶ ἐντελῶς ἀνεπιτρέπτως καὶ ἀνευθυμίας σφοδραφανεῖς ἐφημερίδες προπαγανδίζουν τὸν ἀθεϊσμόν καὶ ὅτι «χρειαζόμεσθε νέον κώδικα ἠθικῆς».

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΙΖ'

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓ. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν Μετοιότητος Κύριε Χρυσόστομε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐπέστη καὶ πάλιν ἡ παγκαρμόσυνος τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως Ἑορτή, ἐν ἣ τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τοὺς θνητοὺς συγκαταβάσεως καὶ ἐν μορφῇ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιφανείας οἱ τῷ τιμίῳ τοῦ Χριστοῦ Ὄνόματι σεμννόμενοι ἐν εὐχαριστίαις τὴν ἀνάμνησιν ποιούμεθα.

Ταύτην τὴν Ἀγίαν καὶ Μεγάλην Ἑορτήν, ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει καὶ χαρᾷ μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς χορείας τῶν Ἱερωτάτων καὶ ἀγαπητῶν Μητροπολιτῶν καὶ τοῦ ἐνταῦθα εὐσεβοῦς πληρώματος πανηγυρικῶς ἀγαγόντες, ἄσμενοι ἤκομεν ἐπὶ τὴν ἀνταπόδοσιν τῆ Ὑμετέρα περιποθήτω ἡμῖν καὶ περισπουδάστῳ Μακαριότητι τοῦ παρ' Αὐτῆς φιλαδέλφως διαπεμφθέντος ἡμῖν εορτίου ἀσπασμοῦ, τὰ αἰσιώτατα Αὐτῆ καὶ τῆ κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία διὰ τὸν ἐπιτέλλοντα νέον τῆς χρηστότητος Κυρίου ἐνιαυτὸν ἀπὸ καρδίας ἀντευχόμενοι.

Ὁ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν νόθεσίαν ἡμῶν θεοπρεπῶς ἐργασάμενος Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν δωροῖτο τῆ Ὑμετέρα γερασμία Μακαριότητι ὑγιαίνειν αἰεὶ καὶ ἐπὶ ἔτη ὅτι πλεῖστα ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν τὴν κοσμοσωτήριον Γέννησιν Αὐτοῦ, τῆ κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία καὶ τῷ εὐσεβεῖ ποιμνίῳ, τῷ κόσμῳ δὲ παντὶ εἰρηνικὸν καὶ ἀτάραχον, τὸ ἐπιτέλλον νέον ἔτος ἐπιπαρεχόμενος.

Περιπτυσσόμεθα τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα καὶ αἰθῆς ἐν Χριστῷ Τεχθέντι

καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξειδιασμένης τιμῆς.

Χριστούγεννα τοῦ 1965

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΙΗ'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΛΕΝΙΝΓΚΡΑΝΤ

Μακαριώτατον Χρυσόστομον,
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Ἀθήνας

Πολυσέβαστε Μακαριώτατε Δέσποτα,

Τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτε τὰ ἀνθρώπινα βλέμματα στρέφονται μετ' ἐλπίδος καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς Βηθλεὲμ Ἀνακεκλιμένον Θεόν, ὅτε οἱ χριστιανοὶ πανηγυρικῶς εορτάζουν τὸν ἐλθόντα εἰς τὴν γῆν Σωτῆρα τοῦ κόσμου διὰ τὴν ἀναδημιουργίαν τὸν πεσόντα ἄνθρωπον, ὅτε ὁ μονογενὴς Θεὸς Λόγος κατελθὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔλαβεν ἀνθρωπίνην φύσιν διὰ τὴν καταστήσῃ ἡμᾶς κοινωνοὺς τῆς θείας Χάριτος καὶ βασιλείας, προσαγορεύω Ὑμᾶς ἐγκαρδίως καὶ χαιρετίζω ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ ταύτῃ κοσμοσωτηρίῳ εορτῇ.

Ὁ ἐν τῷ σπηλαίῳ Γεννηθεὶς καὶ ἐν τῇ φάτῃ ἀνακλιθεὶς διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν κατὰ τὸ Νέον Ἔτος τῆς χρηστότητος αὐτοῦ εἶθε νὰ ἐνισχύῃ Ὑμᾶς ἐν τῇ πρωθιεραρχικῇ Ὑμῶν διακονίᾳ πρὸς δόξαν τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Μετ' ἐγκαρδίου ἐκτιμῆσεως καὶ ἀγάπης ἐν Χριστῷ ἐξαιτοῦμαι τὰς ἀγίας ὑμῶν εὐχάς.

Χριστούγεννα 1965/66.

† Ὁ Λένινγκραντ & Λαδόγας ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ

ΙΘ'

ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΝΤΕΡΒΟΥΡΙΑΣ

Μακαριώτατε
ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ,
«Χάρις καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν

ΑΝΑΙΡΕΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ “ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ, ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΝΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΑΡΧΙΜ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΚΟΤΣΩΝΗ*

3. Ὡς πρὸς τὴν τρίτην ἐρώτησιν περὶ τοῦ ἐ γ κ ὕ ρ ο υ τ ὶ ὦ ν ἐ κ λ ο γ ῶ ν καὶ μεταθέσεων καὶ χειροτονιῶν ἢ δοθεῖσα ἐκ μέρους τοῦ πανοσιολ. καθηγητοῦ ἀπάντησις δὲν ἦτο ἢ πρέπουσα διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους. α) Διότι ἐτηρήθη καὶ ἐφηρμόσθη πλήρως ἡ δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως Πράξις τοῦ Ἑπουργικοῦ Συμβουλίου. β) Ἡ ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις περὶ ἀναστολῆς ταύτης τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας δὲν ἠκύρωσε τὴν Πράξιν ἐξ ὀλοκλήρου, καθ' ὅτι ἦτο ἀδύνατος τοιαύτη τούτου ἐνέργεια ἐντὸς μιᾶς ἐβδομάδος. γ) Δὲν δύναται νὰ γίνῃ σοβαρὸς λόγος περὶ ὑφισταμένου νόμου, ἐφ' ὅσον τόσον ἢ παροῦσα Κυβέρνησις, ὅσον καὶ αἱ προηγούμεναι, ὡς προσελήθη, συνεφώνησαν καὶ ἀπεδέχθησαν πρότασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ μὴ ἐφαρμογῆς τοῦ Νόμου 1963. Ἀπόδειξις δὲ τούτου ἡ συνταχθεῖσα ἐπὶ Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπανδρέου «μ ε τ α β α τ ι κ ἢ δ ι α τ α ξ ι σ». δ) Καὶ ἐπὶ τῆς προκατόχου τῆς παρούσης Κυβερνήσεως ἠτοιμάσθη Πράξις Ἑπουργικοῦ Συμβουλίου, μὴ δημοσιευθεῖσα ὁμως ἐξ αἰτίας τῆς ἐκδηλω-

θεῖσης ἀντιδράσεως τῶν γνωστῶν προσώπων καὶ τινωσωματείων. ε) Διὰ τίνα ἐπομένως λόγον ἐδημοσιεύθη αὕτη καὶ διατὶ ἐδόθη εἰς τὴν συνεδριάζουσαν τότε Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐγνώριζεν ἡ Κυβέρνησις, ὅτι αὕτη, ὡς ἔχουσα νομοθετικὸν περιεχόμενον, ἠδύνατο νὰ προσβληθῇ; στ) Ὁ κ. Ἑπουργὸς Θεοσκευμάτων καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας ἐξήγγειλεν εὐθὺς τότε ἀπὸ ραδιοφώνου, ὅτι ἐλύθη τὸ σοβαρὸν πρόβλημα τῆς Ἐκκλησίας, συνεπεία τοῦ ὁποίου τόσαι Μητροπόλεις παρέμενον ἀνευ Ἐπισκόπων. Ἐὰν δεχθῶμεν, ὅτι οὐδένα σκοπὸν ἐξυπηρέτει ἡ Πράξις αὕτη τοῦ Ἑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διατὶ ἐξεδόθη, ἐδημοσιεύθη καὶ διατὶ ὁ κ. Ἑπουργὸς ἐφήρμοσεν αὐτήν, ὅτε ἐστάλη αὐτῷ πρὸς ἐγκρισιν ὁ κατάλογος τῶν ἐκλογίμων;

Πάντα ταῦτα μαρτυροῦν περιτράνως, ὅτι ἡ Ἱεραρχία καὶ οὐχὶ αἱ 36 Ἱεράρχαι, διότι οὐδέποτε χωρίζεται ἐν σώμα εἰς μερίδας πλειοψηφίας καὶ μειοψηφίας, κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, δὲν παρηνόμησε ποσῶς, ὥστε νὰ ἰσχυρίζεται ὁ πανοσιολ. καθηγητῆς, ὅτι δὲν ἐφήρμοσεν αὕτη τὸν κείμενον νόμον. Ἐὰν τυχὸν τοιαύτην

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου φύλλου σελ. 37.

καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ περιόδῳ τῶν ἐορτῶν τῶν Χριστουγέννων, ὁ χριστιανικὸς λαὸς πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης, ἀγάλλεται ἐν τῷ Θεῷ, διὰ τὴν τελείαν τοῦ Πατρὸς ἀποκάλυψιν Ἐαυτοῦ μέσῳ τοῦ ἀγαπητοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ, Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Οὗτός ἐστιν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτῆρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ»
(Ἐβρ. 1, 3).

Πρὸς τούτους, ἡ προσφιλὴς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐνανθρώπησις, ἐνισχύει ἡμᾶς πρὸς διάκρισιν, οὐ μόνον τῆς δόξης τῆς Θεότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς ἡμετέρας ἀνθρωπίνης φύσεως, εἰς ἣν Ἐκεῖνος ἦλθε νὰ συμμετάσχη. Ὅντως ὁ Ψαλμωδὸς γράφει:

«Τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκη αὐτόν;
ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν;
Ἡλάττωσας αὐτόν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους
δόξη καὶ τιμῇ ἔστεφάνωσας αὐτόν καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν

Σου. Πάντας ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ». (Ψαλμ. 8, 5—7).

Καθὼς δὲ πάντες ἀνακαλοῦμεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν κατὰ τὴν θ. Λειτουργίαν καὶ τὴν Λατρείαν, ταῦτα τὰ βαθέα Μυστήρια τῆς Πίστεως ἡμῶν, ἃς εὐχαριστήσωμεν τὸν Παντοδύναμον Θεὸν διὰ τὴν ἀδελφότητα ἀλλήλων ἐν Αὐτῷ, καὶ ἃς παρακαλέσωμεν Τοῦτον ἵνα ἐπισπεύσῃ τὸ συνδιαλλακτικὸν Αὐτοῦ ἔργον μεταξὺ τῶν διαιρέσεων τῆς Χριστιανότητος καὶ πάντων τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου.

Εἴθε ὁ Παντοδύναμος Θεὸς ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων, νὰ εὐλογῇ Ἑμᾶς, ἀγαπητέ μοι Ἀδελφέ, μετὰ σύμπαντος τοῦ κλήρου ὑμῶν καὶ τοῦ πιστοῦ λαοῦ.

Μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ χαιρετισμῶν
Ἑμέτερος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Ἀδελφός
ΜΙΧΑΗΛ

Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας
Πριμᾶτος πάσης Ἀγγλίας καὶ Μητροπολίτης

πρόθεσιν εἶχε, διὰ τῆς λόγον νὰ μὴ προβῆ εἰς ἐκλογὰς Ἐπισκόπων ἐπὶ τόσον χρόνον προηγουμένως, ἀλλὰ ν' ἀναμένη τὴν ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Πολιτείας ρύθμισιν τοῦ ζητήματος; "Ὅτι οὕτως ἔχουν τὰ πράγματα, διαπιστοῦται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, τῶν γενομένων αὐτῆς συνελεύσεων. Ἐπὶ ἐν τετράμηνον οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι συνεδρίαζον καὶ ἀνεζήτησαν εἰς μάτην τὴν «μ ε τ α β α τ ι κ ῆ ν δ ι α τ α ξ ι ν» παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, διὰ νὰ προχωρήσουν εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν Ἐπισκόπων, λόγῳ ὅμως τῆς ἐπελευθέρου κυβερνητικῆς κρίσεως οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἐδίδοτο, παρὰ τὰς ἐπαφὰς ἐπιτροπῶν, ἕως ὅτου ἐπὶ τέλους ὁ κ. Ὑπουργὸς ἔδωκε τὴν γνωστὴν Πράξιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐζήτησε διὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ μετ' αὐτοῦ ἐπικοινωνησάσης ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς, τὴν συναίνεσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας εἰς τὰς ἀγαθὰς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς διετείνεται, προθέσεις αὐτοῦ. Ὑπεσχέθη μάλιστα, ὅτι θὰ ἐτύγγανεν αὐτῆ τοῦ ἀπαραιτήτου νομικοῦ κύρους ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος, εἰσαγομένη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐξουσιοδοτήσεως τῆς Βουλῆς. Ἡ ἐν λόγῳ ἐξ Ἀρχιερέων ἐπιτροπὴ εἰσηγήθη τὰς προτάσεις ταύτας τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἱεραρχίας καὶ διὰ καταπληκτικῆς πλειοψηφίας τῶν 42 ψήφων, ἀπεδέχθη αὐτάς, ἀναμένουσα τὴν τήρησιν τῶν ὑπεσχημένων. Ὡς πρὸς τὰς μεταθέσεις, συνεφώνει νὰ τηρηθῆ μόνον διὰ δύο Μητροπόλεις, τὴν Πειραιῶς καὶ Σερρών, ἐκ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὰ πορίσματα τῶν κληροικολογικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐὰν ἡ Πράξις αὕτη δὲν ἐδίδοτο, θὰ ὑπῆρχε λόγος νὰ περιπλοκῆ ἡ Ἱεραρχία εἰς τοιοῦτου εἴδους περιπετείας καὶ ν' ἀποδοθῆ αὐτῇ ἡ βαρυτάτη κατόπιν κατηγορία τῆς παρανομίας;

Ἐπειτα τὸ γεγονός, ὅτι μικρὰ τις μειοψηφία ἐζήτησε ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεραρχίας τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου τοῦ 1963, δὲν σημαίνει, ὅτι ἔδει νὰ ἐπιβληθῆ καὶ ἐπὶ τῆς πλειοψηφίας. Ἐξ ἄλλου τῷ 1963 ἄλλα ἰδρύματα, ὡς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, διεμαρτυρήθησαν ἐντόνως διὰ τὴν ψήφισιν νόμου ἀφορῶντος αὐτά. Πολλῷ μᾶλλον ἡ Ἱεραρχία, ἡ ὁποία τόσον κατὰ τὴν σύγκλησιν ταύτης ἐν ἔτει 1963, ὅσον καὶ κατὰ τὰς παρούσας αὐτῆς συνελεύσεις ἀπεφάσισεν τὴν μὴ ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, διότι ἄνευ γνώμης αὐτῆς ἐψηφίσθη καὶ ἀπεδείχθη μάλιστα, ὡς προελέχθη, ἀντισυνταγματικὸς.

Ἀλλὰ μὴν ἀπορρίπτων ὡς παρανόμους καὶ ἀκύρους τὰς ἐκλογὰς τῶν Ἐπισκόπων, ἰσχυρίζεται, ὅτι ἡσκήθη πίεσις ἐπὶ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα παραστῆ κατὰ τὰς ἐκλογὰς. Τοῦτο εἶναι ἀναληθὲς καὶ προσβλητικὸν τοῦ σεπτοῦ αὐτοῦ προσώπου. Τοῦναντίον ἐπειράθη ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως νὰ ποτήσῃ αὐτὸν καὶ ματαιώσῃ τὰς ἐκλογὰς. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προεδρεύσας πασῶν τῶν συνεδριῶν ὅλων τῶν συνελεύσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, κατ' ἐπανάληψιν ἐδήλωσεν, ὅτι ἀποκρούει τὸν σχηματισμὸν ἀριστίνδην Συνόδου καὶ πᾶσαν ἄλλην παρέκκλισιν τῶν κειμένων κανονικῶν διατάξεων. Οὐδέποτε διεχώρισεν τὸν ἑαυτὸν τοῦ

σώματος τῆς Ἱεραρχίας, ἐπεθύμει δὲ τὴν δι' εἰρηνικῶν πάντοτε μέσων διευθέτησιν τοῦ ἀνακύψαντος ζητήματος καὶ τὴν συμφωνίαν μετὰ τῆς Κυβερνήσεως. Αἱ ἀπόψεις αὐτοῦ κατεχωρήθησαν εἰς τὸν κώδικα τῶν πρακτικῶν. Τὴν στενοχωρίαν αὐτοῦ διὰ τὴν παραταθείσαν ἐκκρεμότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θέματος ἐξεδήλωσεν καὶ ὅτε προσεφώνησε τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸ γραφὲν παρὰ τοῦ πανοσιολ. καθηγητοῦ, ὅτι ὁ Προκαθημένος ἦτο παρῶν μόνον τῷ σώματι, ἀδικεῖ τὴν νοημοσύνην καὶ βούλησιν αὐτοῦ, μὴ στερουμένου φρανῆσεως καὶ βαθείας ἐκκλησιαστικῆς πείρας. Ἐπειτα πῶς εἶναι ἱκανὸς νὰ προεδρεύῃ τῶν συνεδριῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Ἱεραρχίας καὶ θὰ παρίστατο μόνον τῷ σώματι, παρὰ τὴν βούλησιν αὐτοῦ, εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν Ἐπισκόπων; Ἐὰν ἄλλως εἶχον τὰ περὶ τὸν Πρῶτον, διατὶ δὲν ἐπεζητήθησαν τότε πρὸ πολλοῦ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπ' αὐτοῦ αἱ σχετικαὶ περὶ πνευματικῆς ἀνικανότητος διατάξεις τοῦ νόμου; Ἀλλ' οὐδεμίαν εὐτυχῶς πνευματικὴν ἀναπηρίαν παρουσιάζει ὁ Μακαριώτατος καὶ σωματικὴν ἀντοχὴν ἔχει, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν μακρῶν χοροστασιῶν τούτου κατὰ τὰς λειτουργίας τῶν Κυριακῶν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς γενομένας δύο μεταθέσεις τῶν Ἀρχιερέων, ἐφηρμόσθη ἡ Πράξις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Ἐὰν ἡ Ἱεραρχία ὑστεροβούλως ἐσκέπτετο, θὰ ἠδύνατο ἐπωφελομένη τῶν προθεσμιῶν τῆς Πράξεως, νὰ προβῆ εἰς αὐτάς εὐθὺς ἀμέσως, διότι δι' αὐτάς δὲν ἀπαιτεῖτο σύνταξις καταλόγου ἐκλογίμων καὶ νὰ μὴ ἀναμείνῃ νὰ ἐξαντληθῆ τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ πενήτημέρου. Δὲν τὸ ἐπραξεν ὅμως, διότι ἐφήρμοσε τὴν Πράξιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τὴν μὴ εἰσέτι ἀκυρωθεῖσαν. Τὸ δὲ λεγόμενον, ὅτι αἱ ἐκλογαὶ τῶν νέων Ἐπισκόπων, οὔτε «κατ' οἰκονομίαν» δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σταθοῦν, ἐφ' ὅσον θὰ τὸ ἐπέβαλλε τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, ἀποδίδει βαρυτάτην κατὰ τῆς Ἱεραρχίας μομφήν, ἀδικεῖ αὐτὴν καὶ οὐδεμίαν ἔχει θέσιν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει. Τὸ ἐὰν προῦκάλεσαν «ἀ λ η θ ι ν ἠ ν ἀ ν α σ τ ᾶ τ ω σ ι ν» ἢ οὐ αἱ γενόμεναι δύο αὐταὶ μεταθέσεις τῶν ἀρχιερέων, δὲν θὰ πρέπει νὰ κριθῆ ἐκ τῆς διαρκοῦς συστηματικῆς ἀντιδράσεως τῶν γνωστῶν προσώπων καὶ σωματείων, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς πράξεως τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Τὸ μεταθετὸν τῶν Ἐπισκόπων ἐπιτρέπει ὁ 14ος κανὼν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων οὐχὶ «κατ' οἰκονομίαν», διότι τότε θὰ ἦτο παρέκκλισις τοῦ κανόνος, ἐν ᾧ ρητῶς ἐν αὐτῷ ἐπιτρέπεται τὸ μεταθετὸν. «Ἐπίσκοπον μὴ ἐξ εἶναι καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν ἐτέρᾳ ἐπιπηδᾶν καὶ ὑπὸ πλειόνων ἀναγκάζονται, εἰ μὴ τις εὐλόγος αἰτία ἦ, τοῦτο βιαζομένη αὐτὸν ποιεῖν, ὡς πλέον τι κέρδος δυναμένου αὐτοῦ τοῖς ἐκεῖσε λόγῳ εὐσεβείας συμβάλλεσθαι» καὶ τοῦτο δὲ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κρίσει πολλῶν ἐπισκόπων, καὶ παρακλήσει

μεγίστη»¹⁶. Ὁ κανὼν οὗτος ἐπικυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ 2 τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ περιβληθεὶς διὰ συνταγματικοῦ κύρους ὑπὸ τοῦ 2ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, εἶναι ἐν ἰσχύϊ καὶ δὲν κατηργήθη. Κατ' αὐτὸν λοιπὸν ἐπιτρέπεται ἡ μετάθεσις «κρίσει πολλῶν Ἐπισκόπων καὶ παρακλήσει μεγίστη». Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες δὲν ἀπαγορεύουν τὸ μεταθετὸν, ἀλλὰ τὴν εἰσπήδησιν τῶν Ἐπισκόπων εἰς ἄλλας ἐπαρχίας. Δὲν ἀπαιτεῖται μεγάλη φιλολογικὴ μόρφωσις, ἵνα ἐρμηνευσθῆ τὸ νόημα αὐτῶν. Ὅλαι αἱ Ὁμοδόξοι Ἐκκλησίαι ἔχουν τὸ μεταθετὸν, ὡς πρῶτον προαγωγῆς. Ἐὰν δὲ τούτου ἐγένετο κατὰ τὸ παρελθὸν κατάχρησις καὶ συνεπεία ταύτης διεβλήθη, δὲν σημαίνει, ὅτι δύναται καὶ νὰ καταργηθῆ παντελῶς, καθὼς δὲν κατηργήθη τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης, ἐπειδὴ κάποτε διεπράχθη τὸ μέγα ἀμάρτυμα τῆς συμφωνίας.

Ταῦτα γράφομεν ὅπως ἀντικειμενικῶς, ἐπαφιέμεθα δὲ πάντοτε, ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἐτονίσσαμεν, εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Ἱεραρχίας, εἰς τὴν σεπτὴν αὐτῆς κρίσιν, τὴν ὁποίαν εὐλαβούμεθα, ἐφ' ὅσον ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι λαμβάνονται αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς. Ἀνάγκη νὰ ἐξετάζωνται τὰ προβλήματα μιᾶς ἐκάστης χηρευούσης Μητροπόλεως, ὡς καὶ αἱ ἱκανότητες τῶν προσώπων, ἅτινα ὑπὸ τῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων θὰ ἐκαλοῦντο νὰ τὰς ἀναλάβωσι. Διὰ τίνα λοιπὸν λόγον ν' ἀποδώσωμεν τὰς μεταθέσεις εἰς εὐτελεῆ καὶ ποταπὰ ἐλαττώματα; Καὶ διατὶ θὰ ἐστρεφεῖτο ἡ Ἐκκλησία τῶν ὑπηρεσιῶν ἐνὸς Ἱεράρχου, ἔχοντος διακεκριμένης ἱκανότητος καὶ δυναμένου νὰ ἐργασθῆ εἰς εὐρύτερον κοινὸν μιᾶς μεγαλυτέρας περιφέρειας; «Ὡς πλεονεκτήσι κέρδος δυναμένου αὐτοῦ τοῦ ἐκείσε λόγῳ εὐσεβείας συμβάλλεσθαι» ἀναφέρει ὁ 14ος κανὼν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Ἐὰν δὲ τυχὸν τὸ «μεταθετὸν» ἀποτελεῖ τοσαύτης σοβαρότητος θέμα καὶ κατέστη «ἐπάρατον καὶ διαβλητὸν», ὡς οἱ φωνασκοῦντες γνωστοὶ ὁπαδοὶ σωματείων τινῶν ἰσχυρίζονται, διατὶ νὰ μὴ εἰσαχθῆ εἰς μίαν Πανορθόδοξον Σύνοδον, οὕτως ὥστε ἐφεξῆς νὰ ἰσχύσῃ ἡ αὐτὴ κανονικὴ ἐν προκειμένῳ τάξις εἰς ἀπάσας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας; Ἐξ ἄλλου μήπως τυχὸν ἀπέτυχον ὅσοι τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν μετετέθησαν; Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον εἶναι δι' ἡμᾶς ἀκατανόητον εἶναι, νὰ ὑπερμαχῶσι τῆς ἰσχύος τοῦ ἀμεταθέτου Ἀρχιερεῖς μετατεθέντες. Ὑπάρχουν ἀτυχῶς τόσα φλέγοντα θέματα, κοινωνικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ προβλήματα, ὥστε θὰ ἔπρεπε πρὸς αὐτὰ νὰ ἦτο ἐστραμμένη ἡ προσοχὴ πάντων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, οὐχὶ δὲ εἰς τὸ θέμα τοῦ μεταθετοῦ, τὸ ὁποῖον οὔτε τὸ δόγμα τῆς πίστεως καταλύει, οὔτε τὴν ἱεράν παράδοσιν ἀπεμπολεῖ. Ἐὰν εἶναι ἢ οὐ διαβλητέον, εἰρηρικῶς τῷ τρόπῳ δύναται νὰ ρυθμισθῆ μόνον παρὰ μιᾶς Πανορθόδοξου Συνόδου, διότι ὁ 14ος κανὼν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἰσχύει κανονικῶς καὶ συνταγματικῶς. Ἐντεῦθεν μάλιστα ἤχθη ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1963—1964 νὰ

εἰσηγηθῆ διάταξιν ἐπιτρέπουσαν ἀπεριορίστως τὸ μεταθετὸν, κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἱεραρχίας, εἰς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην αὐτῆς. Τῆς ἐπιτροπῆς δὲ ἐκ Συνοδικῶν τότε Ἀρχιερέων, τῆς ἐπεξεργασθείσης καὶ προτεινάσης τὴν διάταξιν ταύτην δύο νῦν κοπτόμενοι κατὰ τοῦ μεταθετοῦ, ἦσαν ὑπὲρ αὐτοῦ. (Βλ. πρακτικὰ Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου 1963-1964). Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ἰσχὺν ἔχουν εἰς ὅλας τὰς Ὁμοδόξους Ἐκκλησίας, οἱ δὲ νόμοι τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἢμποροῦν νὰ ἐπεκταθοῦν ἐφ' ὅλων τῶν Ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος δέον οὗτος νὰ εἶναι σύμφωνος, ἐφ' ὅσον προστατεύονται δι' αὐτοῦ οἱ Ἀποστολικοὶ καὶ Συνοδικοὶ Κανόνες. Ἡ παντελής λοιπὸν κατάργησις τοῦ μεταθετοῦ δὲν θὰ ἐπέφερε διατάραξιν εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ἄλλων Ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἵτινες τὰ ἔχουν ἐν ἰσχύϊ; Καὶ τίνοι τρόποι τότε θὰ εἶναι ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἀναποσπαστῶς ἠνωμένη μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν Ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, «τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως ὡς ἐκεῖναι τοὺς τε Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὰς Παραδόσεις»;

Ὡς πρὸς τὴν γνώμην τοῦ πανοσιολ. καθηγητοῦ τῆς ἀκυρώσεως καὶ τῶν χειροτονιῶν, ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐξεπλάγημεν σφόδρα, ὅτι τοιαύτην ἐξήνεγκε γνώμην ὀρθόδοξος κληρικὸς καὶ καθηγητῆς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου. Ἐν πρώτοις λεκτέον, ὅτι αἱ ἐκλογαὶ τῶν Ἐπισκόπων, δὲν εἶναι ὡς οἱ διορισμοὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τίνα θέσιν ἔχουν τὰ μεγάλα μηνύματα ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ ἐν ἱερᾷ ἀκολουθίᾳ; Ἀφ' οὗ ὁ ἴδιος παραδέχεται εἰς τὰς Σημειώσεις αὐτοῦ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεόσδοτος ὀργανισμὸς καὶ ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι μετέχοντες τῶν συλλογικῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων, ἀποφασίζουν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι, ἀρνείται αὐτὸν τὸν χαρακτηριστῆρα τῶν Συνόδων; Ἀντιφάσκει εἰς ὅσα γράφει καὶ διδάσκει; Γράφει λοιπὸν τὰ ἐξῆς: «Τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα θεωρεῖται ἐγκαθιδρυθὲν θεῖῳ δικαίῳ καὶ ὅτι οἱ ἐπίσκοποι ἀσκοῦν τοῦτο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ δικαίου τούτου, καὶ ὄχι τρόπον τινα ὡς ἐκπρόσωποι εἴτε ὀλοκλήρου τῆς κοινότητος, εἴτε τοῦ συμβουλίου τῶν πρεσβυτέρων. Κατὰ ταῦτα δὲν ἀσκοῦν τὸ ἀξίωμα τῶν βάσει ἱστορικῆς τινος ἐξελίξεως, ἀλλ' ὡς ἐγκατασταθέντες ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ λειτουργήματός των. Κατὰ τὰς ἐπιστολάς τοῦ Ἀγίου Ἰγνατίου ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἐντεῦθεν τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας μόνον διὰ τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι δυνατόν νὰ διεξαχθῆ. Ἄνευ αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ οὔτε τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, οὔτε τὸ Βάπτισμα, οὔτε ὁ Γάμος. Ταῦτοχρόνως εἶναι ὁ ἐγγυητῆς διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν καθαρότητα τῆς πίστεως. Αὐτὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἀφιέναι ἀμαρ-

16. Α. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, σελ. 139.

τίας. Οἱ περὶ αὐτὸν πρεσβύτεροι ἔχουν οἰανθέσιν εἶχον οἱ Ἀπόστολοι ἔναντι τοῦ Χριστοῦ»¹⁷.

Προκειμένου δὲ ν' ἀναιρέσωμεν τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτοῦ περὶ «ἀκυρωσεως τῶν χειροτονιῶν τῶν νέων Ἐπισκόπων», εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν τί εἶναι ἱερωσύνη. Κατὰ τὸν ἀείμνηστον καθηγητὴν Χρῆστον Ἀνδρουτσοῦ, «ἱερωσύνη εἶναι θεόσδοτος τελετή, ἐν ἣ δι' εὐχῆς καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ Ἐπισκόπου κατέρχεται ἡ θεία χάρις προχειριζομένη τὸν ὑποψήφιον εἰς ἕνα τῶν τριῶν ἱερατικῶν βαθμῶν»¹⁸. «Ὅτι δὲ ἡ ἱερωσύνη ὡς Μυστήριον συνιστάμενον εἰς τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν μετ' ἐπικλήσεως τῆς θείας Χάριτος, ἐφ' ᾧ καὶ καλεῖται χειροτονία, κατὰ πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ χειροτονικά, εἶναι θεία διάταξις, ἐμβλέπει τις ἀρκούντως ἐν τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ»¹⁹. Ἡ ἱερωσύνη τίθεται ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ ἄλλα μυστήρια καὶ δὴ τὸ Βάπτισμα. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναχειροτόνησις ἢ ἡ εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις κατ' ἀρέσκειαν ἐπάνοδος. Ὁ χαρακτήρ τῆς ἱερωσύνης ὡς μυστηρίου καθιστάντος πάντα ἄνευ ἀναφορᾶς πρὸς τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἠθικὴν ποιότητα, διάκονον τοῦ θεοῦ λόγου καὶ οἰκονόμον τῶν θείων μυστηρίων, ἐμφαίνει ὅτι ἡ τῷ προχειριζομένῳ μεταδιδόμενη χάρις εἶναι ἀνεξάλειπτος, οὐδ' ἐπιτρέπεται ἀναχειροτόνησις²⁰. Ἐντεῦθεν τὰ μέλη τοῦ κλήρου ἔχουν «τὸ ἀπαρβίαστον καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ προσώπου», ἥτοι πᾶς ὁ προσβάλλων διὰ τύψεως ἢ ἄλλως πως κληρικόν, ὑπόκειται, κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν ἥτοι εἰς τὸ ἀνάθεμα. (Γ' κανὼν τῆς ἐν Ἁγίᾳ Σοφίᾳ Συνόδου). Τὸ δικαίωμα δὲ τῆς τιμῆς στηρίζεται εἰς τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ (Ματθ. 10,40. Ἰωάν. 13,20)²¹. Περὶ τῆς μὴ ἐπαναλήψεως τῆς χειροτονίας σημειοῖ καὶ ὁ πανοσιολ. καθηγητὴς ἐπὶ λέξει: «δὲν πρέπει νὰ ἐχη προσηγηθῆ ἄλλη ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ χειροτονία»²².

Ὁ 68ος Ἀποστολικὸς Κανὼν ἀναφέρει: «εἴ τις Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος δευτέραν χειροτονίαν δέξεται, καθαιρεῖσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας». Ὁ δὲ Βαλσαμῶν ἐρμηνεύων τὸν κανόνα τοῦτον σημειοῖ: «ὁ καθ' οἰονδήποτε τρόπον δις χειροτονηθεὶς ἐπὶ τῷ αὐτῷ καὶ ἐν ἱερατικῷ ἀξιώματι καθαιρεῖται, καὶ οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν εἰδήσει τοῦτον χειροτονήσας» (Σύνταγμα Ράλλη καὶ Ποτλῆ, II, 87).

17. Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Κοτσώνη, Σημειώσεις Κανονικοῦ Δικαίου, σελ. 208.

18. Χρῆστου Ἀνδρουτσοῦ, Δογματικὴ, σελ. 389.

19. Αὐτόθι, σελ. 389.

20. Τοῦ Αὐτοῦ, Συμβουλευτικὴ, σελ. 381.

21. Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Κοτσώνη, Σημειώσεις Κανονικοῦ Δικαίου, τόμος Α', σελ. 114-115.

22. Αὐτόθι, τόμ. β', σελ. 13.

Δὲν ἀγνοεῖ προφανῶς, ὅτι συνέτρεξαν ἐν προκειμένῳ πᾶσαι αἱ κανονικαὶ προϋποθέσεις, ἀφ' οὗ οὗτοι ἐξελέγησαν παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐγένοντο τὰ μεγάλα αὐτῶν μηνύματα καὶ ἐχειροτονήθησαν παρὰ κανονικῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων καὶ συνεπῶς αἱ τούτων χειροτονίαι εἶναι ἰσχυραὶ καὶ κανονικαί. Δὲν ἐχειροτονήθησαν παρὰ τιμωρηθέντων, ἐν ἀργίᾳ ἢ καθαιρέσει τελούντων Ἱεραρχῶν καὶ ἐκτὸς τοῦ κανονικοῦ σώματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἀλλὰ παρ' Ἀρχιερέων τακτικῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας.

Ἡ ἐκλογή τῶν ἐπισκόπων, ὡς ὀρίζουν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, γίνεται ὑπὸ Συνόδου Ἐπισκόπων καὶ οὐχὶ τοῦ ὄχλου. «Περὶ τοῦ μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐγκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων καθίστασθαι εἰς Ἱερατεῖον» (κανὼν ιγ' τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου). Ἀλλὰ καὶ ὁ 4ος κανὼν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὸν ὁποῖον προηγουμένως παρεθέσαμεν, μνημονεύει, ὅτι ἡ ἐκλογή τῶν Ἐπισκόπων γίνεται ὑπὸ μόνον τῶν Ἐπισκόπων. Ὁ δὲ γ' κανὼν τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀπαγορεύει ρητῶς τὴν ἐκλογὴν τῶν κληρικῶν διὰ τῆς ψήφου τῶν ἀρχόντων. «Εἴ τις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἀρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατῆς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρεῖσθω καὶ ἀφοριζέσθω καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες. Δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντα προβιβάζεσθαι εἰς ἐπισκοπήν, ὑπὸ ἐπισκόπων ψηφίζεσθαι». Ἐν συνεχείᾳ ὁ κανὼν οὗτος παραπέμπει εἰς τὸν 4ον κανόνα τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου²³. Ἐκτὸς τούτων ὁ 23ος κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου ἀναφέρει, ὅτι ἡ ἐκλογή τῶν Ἐπισκόπων γίνεται ὑπὸ μόνον τῶν Ἐπισκόπων («μετὰ συνόδου καὶ ἐπικρίσεως ἐπισκόπων»).

Κατὰ συνέπειαν ἀστήρικτος ἐν πολλοῖς εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ πανοσιολ. καθηγητοῦ, ὅτι εἶναι ἄκυροι αἱ χειροτονίαι τῶν νέων Ἐπισκόπων. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἡ περιπτώσει ἔλειπε τὸ νομότυπον, πάλιν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἐνεργήσασα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἱερῶν Κανόνων, κανονικῶς ἐνήργησεν. Ἐπικαλεῖται τὸν 6ον κανόνα τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του, ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος ὁμιλεῖ «περὶ μὴ χειροτονεῖσθαι τίνα ἀπολελυμένως». Τίνα ὅμως Ἐπίσκοπον ἐξέλεξαν καὶ ἐχειροτόνησαν οἱ Ἀρχιερεῖς, μὴ ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως; Δὲν ἦτο γνωστὸν τοῖς πᾶσιν, ὅτι παρέμενον κεναὶ αἱ ἐπισκοπικαὶ ἑδραὶ καὶ ὅτι οἱ ἐκλεγέντες καὶ χειροτενηθέντες προωρίζοντο δι' αὐτάς; Διατὶ λοιπὸν ἀναφέρει τὸν Κανόνα αὐτόν; Οὐχ ἦττον ἐκτὸς τούτου ἐπικαλεῖται καὶ τὸν 19ον Κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, ἵνα ἀποδείξῃ, ὅτι αἱ χειροτονίαι ἔγιναν «παρὰ τὰ ὄρισμένα» καὶ συνεπῶς «μηδὲν ἰσχύειν». Ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος ἐλέγεται καὶ χειροτονεῖται ὑπὸ τῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων καὶ

23. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος, Ἡ συμμετοχὴ τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν Ἐπισκόπων. Περιοδικὸν «Ἐκκλησία», Τόμος ΜΒ', ἀριθμ. φύλ. 19, σελ. 484-486.

τοῦ Μητροπολίτου. Εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν δὲν εἶναι εὐκόλος ἡ μετάβασις πάντων, τότε διὰ γραμμάτων αὐτῶν δηλοῦσι τὸ ὁμόψηφον καὶ αὐτῶ μετὰ τῆς πλειόνων ἦτοι παρουσίας, ἢ ψήφου, γίνεσθαι τὴν κατάστασιν· εἰδ' ἄλλως παρά τὰ ὁρισμένα γίγνοιτο, μηδὲν ἰσχύειν τὴν χειροτονίαν. Εἰ δὲ κατὰ τὸν ὁρισμένον κανόνα γίγνοιτο ἡ κατάστασις, ἀντιλέγοιεν δὲ τινες δι' οἰκείαν φιλονεικίαν, κρατεῖν τὴν τῶν πλειόνων ψήφον»²⁴. Ποῖα ἐπομένως «ὁρισμένα» τοῦ παρόντος κανόνος δὲν ἐτηρήθησαν; Δὲν προηγήθη ἡ ἐγγράφη τῶν ὑποψηφίων εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων, δὲν συνεκλήθη νομίμως καὶ κανονικῶς ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, δὲν συμμετέσχεν ὁ Πρῶτος τῆ τάξει, δὲν ἐψηφίσθησαν καὶ ἐξελέγησαν κανονικῶς καὶ χειροτονήθησαν ὁμοίως, ὡς οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ὀρίζουσιν, οὕτως ὥστε νὰ ἰσχυρίζηται τὸ ἄκυρον αὐτῶν; Ἡ μήπως ὑπενόει τὰ ὁρισμένα τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ μὴν τὴν συμμετοχὴν τῶν ἀρχόντων εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν ἐπισκόπων ἀπαγορεύουσιν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες. Οἱ νόμοι δὲν ἤμποροῦν ν' ἀναφέρονται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν πολιτεύμα τῆς Ἐκκλησίας. Κατάπληκτοι μένομεν ἐκ τῆς τοιαύτης γνώμης αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ προκειμένου περὶ τῶν γενομένων ἐκλογῶν καὶ χειροτονιῶν παρά τῶν κανονικῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας προεβλήθη τοιοῦτος παρ' αὐτοῦ ἰσχυρισμός, τότε τί θὰ διετεινέτο διὰ τὰς κατ' οἰκονομίαν ἀναγνωρίσεις χειροτονιῶν, περὶ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἴδιος ἀναφέρει εἰς τὸ περὶ «οἰκονομίας» βιβλίον αὐτοῦ; Ὁ Χ ρ ῖ σ τ ο ς Ἀ ν δ ρ ο ὕ τ σ ο ς ἐν τῇ Δογματικῇ αὐτοῦ ἀναφέρει τὰ ἐξῆς. «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ πάλαι καὶ νῦν ἐδέξατο ὡς ἐγκύρους οὐ μόνον τὰς παρά σχισματικῶν καὶ παρά καθηρημένων, ἀλλὰ καὶ τὰς γινομένας παρ' αἰρετικῶν χειροτονίας, ἀποδεχομένων τὴν ἱερωσύνην, ὡς μυστήριον καὶ κανονικῶς αὐτὴν τελούντων»²⁵. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Συμβολικῇ αὐτοῦ ἐπαναλαμβάνει τὰ αὐτά. Συνεπῶς παραλείπομεν νὰ ἐπεκταθῶμεν εἰς ἄλλων δογματικὰ συγγράμματα, διότι εἶναι ἡλίου φαεινότερον εἰς πάντα ὀρθοδόξως πιστεύοντα χριστιανὸν καὶ κληρικόν, ὅτι τὰ ὑπὸ τῆς κανονικῆς Συνόδου τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας γενόμενα, εἶναι κατὰ πάντα ἐγκυρα, ἀφ' οὗ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι τελοῦνται καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἐνεργοῦνται.

Ὁ πανοσιολ. καθηγητῆς συμπληροῖ τὴν δοθεῖσαν αὐτοῦ εἰς τὸν τύπον ἀπάντησιν ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεως τῆς ἀκυρώσεως τῶν χειροτονιῶν, λέγων, ὅτι «θ ἄ κ ρ ι θ ῆ ὑ π ὸ τ ῶ ν ἄ ρ μ ο δ ῖ ὠ ν ἐ κ κ λ η σ ι α σ τ ι κ ῶ ν ὄ ρ γ ἄ ν ω ν, τ ἄ ὁ π ο ῖ ἄ π ρ ο β λ ἔ π ο ν τ α ἰ ἄ π ὸ τ ῆ ν ἐ κ κ λ η σ ι α σ τ ι κ ῆ ν ν ο μ ο θ ε σ ῖ ἄ ν», ἄρα ἐννοεῖ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια. Ὁ ἰσχύων ὅμως περὶ αὐτῶν Νόμος 5383/1932 περιλαμβάνει διατάξεις μέχρι καὶ περὶ τοῦ διὰ τοὺς Συνοδικοὺς Δικαστηρίου, οὐχὶ ὅμως περὶ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, οὐσὴς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς. Ἄρα προκειμένου νὰ εἰσαγάγῃ εἰς δίκην ἀπαντᾶς τοὺς ἀποτελέσαντας τὴν καταπληκτικὴν ταύτης πλειοψηφίαν ἐπὶ παραβάσει οὐχὶ Ἱερῶν Κανόνων, ἀλλὰ νόμου, δέον νὰ ἐγκαλέσῃ τὴν Ἱεραρχίαν

ὀλόκληρον, ἐφ' ὅσον ὡς μέλη ταύτης ἐνήργησαν ἀποφάσει αὐτῆς, εἰς ἀπασαν τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ δὴ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχουν τὴν ἀναφορὰν οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Ν. Χωρῶν. Ἄνευ γνώσεως αὐτοῦ δύναται ἡ Πολιτεία νὰ ὀρίσῃ σύστασιν ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου διὰ τῆς συμμετοχῆς Ἀρχιερέων ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν; Ἄλλη ἐγκλήσις τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας δὲν χωρεῖ, ἐκτός ἐὰν ὑπενόει τὴν σύστασιν ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανου ἐκ τῆς μικρᾶς μειοψηφίας, ἵνα ἀποφανθῆ περὶ ἀκυρώσεως τῶν γενομένων χειροτονιῶν. Ἄλλ' αὐτὸ θὰ ἐσήμαινε διατάραξιν τοῦ ἐσωτερικοῦ πολιτεύματος τῆς Ἐκκλησίας, σεισμὸν καὶ ἀνατροπὴν ἀνεπανόρθωτον τῆς καθεστηκυίας κανονικῆς τάξεως, διὰ τῆς ὑποταγῆς τῆς πλειοψηφίας τῆς Συνόδου εἰς τὴν μειοψηφίαν. Συνεπῶς διὰ τυχόν παραβάσεις τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀρμοδιότητα δὲν ἔχουν τὰ ἐπὶ μέρους ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια, ἀλλ' ἀπασα ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία.

4. Ὅσα περὶ τῆς ἀ ρ ι σ τ ῖ ν δ η ν Συνόδου διατείνεται, εἶναι ὅλως ἀντίθετα πρὸς τὴν ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κρατήσασαν κανονικὴν τάξιν. Ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων προβλέπεται ἡ συγκρότησις Συνόδων κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης τῶν Ἐπισκόπων. Ἡ ἀριστίνδην Σύνοδος καταργεῖ ταῦτα, ὡς ἐκ τῆς λέξεως μαρτυρεῖται. Εἰς δὲ τὸν Συνοδικὸν Τόμον τοῦ 1850 περὶ ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ρητῶς ἀναφέρεται, ὅτι οἱ μετέχοντες τῆς Συνόδου Ἀρχιερέων καλοῦνται κατὰ τὰ π ρ ε σ β ε ῖ ἄ τ ῆ ς ἄ ρ χ ι ε ρ ω σ ὦ ν η ς α ὕ τ ῶ ν. Μόνον εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις ἐν καιρῷ ἐπαναστάσεως, ξενικῆς κατοχῆς καὶ ἀνωμάλου πολιτικοῦ βίου συνεκλήθησαν τοιαύτης μορφῆς Σύνοδοι, σήμερον ὅμως ὅτε διατεινόμεθα, ὅτι ἔχομεν Βασιλευομένην Δημοκρατίαν, εἶναι δυνατὴ ἡ κατάλυσις τοῦ ἐλευθέρου πολιτεύματος καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις ἔστω καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον τοιαύτης Συνόδου; Δὲν θὰ ἦτο αὕτη ἀντισυνταγματικὴ καὶ δὲν θὰ προσεβάλλετο ἡ σύστασις ταύτης;

5. Ἐπὶ τῆς τελευταίας τούτου ἀπαντήσεως ἐνθα ὁ λόγος περὶ διαχωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ, φρονοῦμεν, ὅτι οὐδεὶς τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων ἐπιθυμεῖ τὸν διαχωρισμὸν αὐτῶν, πλὴν διακαῶς ἐπιθυμοῦμεν τὴν διατήρησιν τῆς α ὕ τ ο τ ε τ ε λ ε ῖ ἄ ς τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὐχὶ τὴν ὑποδούλωσιν ταύτης εἰς τὴν Πολιτείαν.

Περαίνοντες τὸν λόγον τῆς ἀναίρεσεως τῶν εἰς τὸν τύπον δοθεισῶν ἀπαντήσεων παρὰ τοῦ πανοσιολ. καθηγητοῦ Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Κοτσῶνη, λιποῦμεθα εἰλικρινῶς, διότι εὐρῆκεν οὗτος τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα θέσῃ ἔλαιον εἰς τὴν πυρᾶν, ἀντὶ ὡς ὄφειλε, νὰ συμβάλῃ ἐκ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχει ἐν τῇ ἐπισημῇ εἰς διαφώτισιν τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς κοινῆς γνώμης ἐπὶ τοῦ προκύψαντος ἐκκλησιαστικοῦ θέματος, ὑπερμαχῶν τῶν δικαίων τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κύρους τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου ΤΙΤΟΣ

24. Ἀ. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, σελ. 178.

25. Χ. Ἀνδρουτσου, Δογματικῇ, σελ. 391.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΝ ΑΑΡΗΥΣ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ

Ι'

Ὁ νέος τύπος τῆς συμφωνίας.

Ὁ αἰδεσ. συνάδελφος κ. Ρωμανίδης μὴ διακρίνας μεταξύ τοῦ «μόνη τῆ θεωρία» ἢ «ἐπινοία», ὅπως ἐξεδέχθη αὐτὸ κακοδόξως ὁ Σεβῆρος ἐξ ἑνός, καὶ ὅπως ἐχρησιμοποίησε τὰς φράσεις «ψιλαῖς καὶ μόναις ἐννοίαις» ἢ «ὄραν τοῖς τῆς ψυχῆς ὄμμασιν» ὁ θεῖος Κύριλλος ἐξ ἑτέρου, τούναντίον δὲ καὶ μονουοχι πλήρη συμφωνίαν εἰς ἀμφοτέρους διαπιστώσας ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν κατὰ τὴν συζήτησιν εἰς τὸν Δρ. Khella νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι «ὁ Σεβῆρος δὲν ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος συμφωνήσας περὶ τῶν δύο φύσεων «ἐν ἐπινοίᾳ». Τιμόθεος ὁ Αἰλουρος ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου ἀκριβῆς ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. Ὡσαύτως Πέτρος ὁ Ἰβηρ καὶ ἄλλοι»¹. Καὶ εἰς ταῦτα ὁ πατὴρ Ρωμανίδης ἀπήντησεν: «Εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς ἀκούων, ὅτι ὁ Σεβῆρος δὲν ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐκ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων, ὅστις θὰ ἐδέχτο δύο φύσεις τῆ θεωρία μόνη μετὰ τὴν ἔνωσιν. Δὲν ὑπάρχουν ἐνδείξεις ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου τοῦ 449, ὅτι ὁ Διόσκορος θὰ ἐδέχτο τοῦτο»².

Ἀλλὰ τὸν πατέρα Ρωμανίδην διεδέχθη ὁ ἐπίσκοπος Sarkissian, ὅστις συντόμως, ἀλλὰ λίαν σαφῶς καὶ διαυγῶς εἰς τὴν Εἰσηγήσιν του μᾶς ἐξέθεσε, ποίαν ἔχει σημασίαν διὰ τοὺς Ἀντιχαλκηδονίους ἢ ἀρίθμησις τῶν φύσεων μετὰ τὴν ἔνωσιν αὐτῶν ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ὁ ἴπ' αὐτῶν χρησιμοποιούμενος ὄρος «ἐν ἐπινοίᾳ» ἢ «τῆ θεωρία μόνη». Κατὰ τὸν σεβ. Sarkissian «ὁ ὄρος φύσις σημαίνει συγκεκριμένην πραγματικότητα. Συνεπῶς τὸ νὰ χρησιμοποιούμεν τὴν ἔκφρασιν δύο φύσεις ἐν ταύτῃ τῇ συγκεκριμένῃ σημασίᾳ τοῦ ὄρου ἄγει εὐκόλως εἰς τὴν ἐκδοχὴν τῆς διαιρέσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν ὁ ὄρος φύσις ἤθελε ληφθῆ ἐν ἀφῆρη μὲν ἐννοίᾳ, τουτέστιν ὡς σημαίνων τὰς ιδιότητας τὰς ἀνηκούσας εἰς τὴν θείαν φύσιν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Χριστοῦ, τότε θὰ εἶχε κατανοηθῆ εὐκολώτερον». «Θὰ ἦτο ἐπιτυχέστερα καὶ πλεον εὐαπόδεκτος ἔκφρασις μία παρὰ αἱ δύο φύσεις ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὄρου κατὰ τὸν Λέοντα»³.

Τὸ «ἐπινοία» λοιπὸν κατὰ τοὺς Ἀντιχαλκηδονίους σημαίνει «ἐν ἐννοίᾳ ἀφηρημένη», ἐντεῦθεν δὲ ἀποκλείουν ὀλοτελῶς τὴν ἀρίθμησιν τῶν φύσεων μετὰ τὴν ἔνωσιν. Ἡ σύνοδος τῆς Χαλκηδόνος λέγει ὁ αὐτὸς Sarkissian, «διήρесе τὸν Χριστὸν εἰς δύο φύσεις καὶ ἐνεργείας καὶ θελήσεις, ἀκολουθοῦσα οὕτω τὴν ψευδῆ διδασκαλίαν τοῦ Νεστορίου»⁴. «Ὁμολογοῦμεν τὸν Χριστὸν ὄχι μόνον Θεόν, οὔτε μόνον ἄνθρωπον, ἀλλ' οὔτε Θεόν

καὶ ἄνθρωπον κεχωρισμένον τὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἀλλὰ Θεὸν γενόμενον ἄνθρωπον. Καὶ ὡς εἶναι ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, οὕτως εἶναι ὁ μονογενὴς Υἱὸς τῆς μητρὸς. Εἷς Υἱός. Καὶ ὡς εἷς Υἱός, εἷς Χριστός· καὶ ὡς εἷς Χριστός, ἓν πρόσωπον. Καὶ ὡς ἓν πρόσωπον μία θέλησις καὶ ὡς μία θέλησις, μία ἐνέργεια καὶ ὡς μία ἐνέργεια μία φύσις. Ὡς ἀληθῶς εἶναι μία φύσις»⁵. Αὐτὸ εἶναι τὸ «ἐπινοία» τῶν Ἀντιχαλκηδονίων. Εἶναι λοιπὸν τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τοῦ Κυρίλλου;

Ἀλλ' αὐτὸ τὸ «ἐπινοία» ἔχει καὶ ἄλλην καταπληκτικώτεραν συνέχειαν. Δὲν θέλω οὐδ' ἐπὶ στιγμήν νὰ φανῶ τερατολογῶν. Καὶ προτάσσω διὰ τοῦτο ὡς ἀσπίδα τὸν μακαρίτην Στεφανίδην, ὅστις γράφει⁶: «Ὁλοιοὶ Μονοφυσῖται δεχόμενοι, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Χριστοῦ ἐθεώθη, ἐδέχοντο ἐν αὐτῷ μίαν θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, τὴν θείαν θέλησιν καὶ ἐνέργειαν. Τὸ ζήτημα τῶν ἐν Χριστῷ ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν (πεινῆς, δίψης κ.λ.π.) καὶ τῶν ἐπὶ μέρους ἐνεργειῶν ἔλυσαν δεχόμενοι ταύτας φαινομενικάς. (Πρῶτοι ἠσχολήθησαν μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο οἱ ἀφθαρτοδοσκήται)». Αὐτὰ γράφει ὁ αἰδιδιμος Στεφανίδης. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι μὲν πάντες οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι ἐν τῇ Διασκέψει τῆς Ααρῆυς ὑπεστήριξαν μίαν θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ἐν τῷ Χριστῷ, παρουσιάζεται κατάδηλον καὶ ἀδιαμφισβήτητον ἀπὸ τὰς περικοπὰς ἐκ τῶν εἰσηγήσεών των, τὰς ὁποίας ἐπανειλημμένως παρθέσαμεν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὅμως Tiran Nersoyan, παρὰ τὸ φιλελεύθερον πνεῦμα, ὅπερ ἐπιζητεῖ νὰ ἐπιδεικνύη, προσθέτει καὶ ἄλλα τινὰ στοιχεῖα. Οἱ Πατέρες, σημειοῖ, «πάντοτε εἶπον «βλέπομεν», «θεωροῦμεν», «ἀνογνωρίζομεν» δύο φύσεις ἐν τῷ Χριστῷ. Ὁ Κύριος εἶναι εἷς. Ἀλλὰ βλέπεται, γίνεται γνωστὸς εἰς δύο ἢ ἐκ δύο. Μὲ ἄλλας λέξεις ὁ ὀρισμὸς μας περὶ τῆς φύσεως ἢ τῶν φύσεων τοῦ Χριστοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὅ,τι ἡμεῖς βλέπομεν ἐν αὐτῷ, ὅταν τὸν παρατηροῦμεν ἐνεργοῦντα κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν του. Μερικοὶ ὑπενόησαν καὶ μερικοὶ εἶπον ὀρθότατα, ὅτι ὁ Κύριος ἐν τῇ ὑπάρξει του καὶ τῷ προσώπῳ του εἶχε μίαν φύσιν, ἀλλ' ἔγινε γνωστὸς εἰς ἡμᾶς μετὰ χαρακτηριστικῶν ιδιωμάτων ἀνηκόντων εἰς δύο διαφόρους φύσεις. Διέκριναν μετὰ τοῦ τί καὶ ποῖος ὁ Χριστὸς ἦτο ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ προσωπικῇ ὑπάρξει καὶ τί ἐβλέπετο καὶ ἐγένετο γνωστὸς, ὅτι εἶναι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἀνθρωπίνης μας διανοίας»⁷.

Ἐπὶ πλέον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Tiran κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς Εἰσηγήσεως τοῦ ἐπισκόπου Sarkissian ἔθεσε ζήτημά τι, ἄσχετον μὲν τότε ὡς ἐφαίνετο

1. Πρακτικά ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 105..

2. Αὐτόθι σελ. 106.

3. Αὐτόθι σελ. 117.

4. Αὐτόθι σελ. 114.

5. Αὐτόθι σελ. 116.

6. Ἐνθ. ἀν. σελ. 220.

7. Πρακτικά ἐνθ' ἀν. σελ. 122-123.

πρὸς τὰ συζητούμενα, πλήρως ὁμως διαφωτισόμενον ὑπὸ τῶν εὐθὺς μετ' ὀλίγον ὑποστηρικθειῶν ἐν τῇ Εἰσηγήσει του ὡς ἄνω θεωριῶν του. Ἀφοῦ δηλαδή ἐξέφρασε τὴν ἐκπληξίν του, διότι καὶ σήμερον ἀκόμη «δὲν εἶναι τελείως σαφές, τί ἀκριβῶς ἐννοοῦν οἱ Πατέρες διὰ τῶν ὀλίγων λέξεων, αἰτινες ἀπησχόλουν τὰς διανόσεις των κατὰ τὰς ἀμφισβητήσεις, τουτέστι φύσις, ὑπόστασις, οὐσία κ.λ.π.», προέβαλεν «ἄλλο ζήτημα, ὅπερ τὸν ἐζάλιζε. Ἦτο δὲ τοῦτο: Εἶχον οἱ Πατέρες παρατηρήσει, ὅτι, ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ σαρκωθέντος Λόγου εἶναι γνωστὴ διὰ τῶν ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν της, οἶαι τοῦ τρώγειν, τοῦ πίνειν, τοῦ κοιμᾶσθαι κ.λ.π., τότε ἐπὶ τίνι βάσει δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶναι ἄνθρωπος ἡ ἀνθρωπίνη φύσις μετὰ τὴν Ἀνάστασιν; Ποῖον φῶς ρίπτει ἡ περὶ φύσεως λογομαχία εἰς τὴν πίστιν μας, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας;»⁸.

Ἡ ἔννοια τῶν ἐρωτημάτων τούτων τοῦ Ἀρμενίου Ἀρχιεπισκόπου εἶναι, ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ φαγητοῦ καὶ τοῦ ποτοῦ καὶ τοῦ ὕπνου κ.λ.π., διατὶ καὶ χθὲς, ὅταν ἔζη ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένος τῶν ἀναγκῶν τούτων καὶ συνεπῶς διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν αἱ ἀνθρώπινα ἐπιθυμίαι τῆς πείνης, δίψης, ὕπνου κ.λ.π. δὲν ἦσαν φαινομενικαί; Εἶναι δὲ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Tiran ἐκεῖνος, ὅστις πρὶν ἢ ἔλθῃ εἰς Aarhus, ἵνα μετὰσχῇ τῆς Διασκέψεως, ἀνέγνωσε κατὰ τὴν βεβαίωσίν του διὰ δευτέραν φοράν τὴν κατὰ τῶν Χαλκηδονίων πραγματείαν Τιμοθέου τοῦ Αἰλούρου καὶ αἰσθανθεὶς τὴν ἐπιχειρηματολογίαν αὐτῆς⁹. Ἰδοὺ λοιπὸν ἐν τίνι ἐννοίᾳ καὶ Τιμόθεος ὁ Αἰλίουρος συνεφώνησε πρὸς τὸ «ἐπινοίᾳ». Ὅπως συνεφώνησε καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος πρὸς Παῦλον τὸν Σαμοσατέα ἐν τῇ χρήσει τοῦ ὄρου ὁμοούσιος!!

Ἄλλ' ὁ θεῖος Κύριλλος οὔτε εἶπεν, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ εἶπη τοιαῦτα παραληρήματα (ravings). Βεβαίως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του δὲν εἶχον ἀκόμη ἀνακύψει τὰ ζητήματα, τὰ τεθέντα ὑπὸ τοῦ Μονοεργητισμοῦ καὶ Μονοθελητισμοῦ καὶ συνεπῶς φυσικὸν ἦτο νὰ μὴ προσελκυσθῇ ἡ προσοχὴ αὐτοῦ εἰς αὐτά, ἅτινα μετὰ ἡμῖς καὶ πλέον αἰῶνας θὰ συνεκίνουν τὸ θεολογικὸν καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐνδιαφέρον τῆς Ἀνατολῆς. Ἐφ' ὅσον δὲ ἦτο θερμὸς κήρυξ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων ἐν τῷ ἐνὶ προσώπῳ τοῦ Λόγου, ὅστις εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὡς Θεάνθρωπος ἦτο ὁ ἐνεργῶν καὶ ὁ θέλων «θεϊκῶς ἅμα καὶ σωματικῶς»¹⁰, ἐπόμενον ἦτο νὰ διεκλύγουν αὐτοῦ καὶ διατυπώσεις, ὑποκειμένοι εἰς παρεξήγησιν ὑπὸ τῶν Μονοφυσιτῶν. Ἄλλ' ὅτι ὑπῆρξε ξένος τῶν πλανῶν, εἰς ἃς ἐξετράπησαν ὁ Σεβήρος καὶ οἱ κατ' αὐτόν, καὶ ὅτι, ἐάν ἦτο σύγχρονος τῆς ΣΤ' Οἴκουμ. Συνόδου, θὰ ἀνεδεικνύετο ἐνθουσιώδης ση-

μαιοφόρος καὶ πρωταθλητὴς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τὰς ὁποίας ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἀπορρίπτουν οἱ Μονοφυσῖται, καθίσταται πρόδηλον ἐκ πλείστων ἄλλων σαφῶν καὶ μὴ ἐπιδεχομένων παρεξήγησιν διακηρύξεων αὐτοῦ. Παραθέτομέν τινες ἐκ τούτων.

Κατὰ τοῦ Μονοεργητισμοῦ ἐκφράζεται ὁ θεῖος Πατὴρ εὐκρινῶς ἐρμηνεύων τὸ Λουκᾶ κγ 33 «ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν» καὶ ἐπάγων: «Πλὴν ἐσπούδασεν ὁ Κύριος, μήτε διόλου φανερώσαι τὴν ἑαυτοῦ θεότητα, μήτε εἰς τὸ παντελὲς ἀποκρύψαι... ὥστε δεῖξαι καὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τρανὰς τὰς ἐνεργείας, ἵνα μήτε ἡ θεία δύναμις ἀμβλυθῇ, μήτε ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀπιστηθῇ... Καὶ ἔδειξε διπλῆν τὴν ἐνέργειαν, πάσχων μὲν ὡς ἄνθρωπος, ἐνεργῶν δὲ ὡς Θεὸς ὁ αὐτός, οὐ γὰρ ἄλλος καὶ ἄλλος· εἰ καὶ ἄλλως καὶ ἄλλως»¹¹.

Ἡ διάκρισις δὲ τῶν δύο φύσεων οὐκ ἐπινοίᾳ καὶ δοκῆσει μετὰ τὴν ἔνωσιν καὶ ἡ ἐκδήλωσις τοῦ θελήματος ἑκατέρας τούτων, ὥστε σαφῶς νὰ διακηρύττωνται ὑπὸ τοῦ θεοῦ πατρὸς τὰ ἐν τῷ Χριστῷ δύο θελήματα, περιγράφεται ἐν οἷς γράφει ἐρμηνεύων εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν ὑπόμνημα αὐτοῦ τὸ κατὰ τὴν προσευχὴν καὶ ἀγωνίαν τῆς Γεθσημανῆς αἴτημα τοῦ Κυρίου παρατηρῶν¹²: «Ἡ μὲν τοῦ θανάτου παρσιδύσα μνήμη ταράττει τὸν Ἰησοῦν, ἡ δὲ τῆς θεότητος δύναμις κεινημένη ἐνθὺς χειροῦται τὸ πάθος καὶ μεταμορφοῖ πρὸς εὐτολμίαν. Κεκίνηται γὰρ καὶ ἐν τῷ Χριστῷ τὰ ἀνθρώπινα διὰ δύο τρόπους· ἔδει γὰρ καὶ διὰ τούτων αὐτόν, οὐ δοκῆσει καὶ ὑπονοίᾳ, φυσικῶς δὲ μᾶλλον καὶ ἀληθῶς ἀνθρώπον ἐκ γυναικὸς γεγονότα φαίνεσθαι πάντα φέροντα τὰ ἀνθρώπινα, δίχα μόνης τῆς ἁμαρτίας. Φόβος δὲ καὶ δειλία, πάθη μὲν ἐν ἡμῖν φυσικά, τὸ γε μὴν ἐν ἁμαρτίαις τετάχθαι διαπεφευγότα. Ἐτι ἐκινεῖτο ἐν Χριστῷ τὰ ἀνθρώπινα, οὐχ ἵνα κινηθέντα κρατύνηται, ἀλλ' ἵνα τῇ δυνάμει τοῦ Λόγου διακόπτηται, πρὸς ἀμείνω τινὰ καὶ θειοτέραν κατάστασιν μεταστοιχειουμένης τῆς φύσεως ἐν πρῶτῳ Χριστῷ. Ἦν γὰρ οὕτω καὶ οὐχ ἑτέρως καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τὸν τῆς ἰάσεως διαβῆναι τρόπον».

Ἐρμηνεύων πάλιν τὸν ψαλμικὸν στίχον «Ἐνεκεν τῶν ἐχθρῶν μου ρῦσαί με» παρατηρεῖ διακρίνων τὰς φύσεις καὶ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα τοῦ Κυρίου¹³:

«Ἡΰχετο μὲν (ὁ Χριστὸς) ὡς ἄνθρωπος μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν· ἐπεὶ δὲ συνέφερε παθεῖν αὐτὸν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, κατεδέξατο τὰ πάθη, προελόμενος τὸ θεῖον θέλημα παρὰ τὸ ἀνθρώπινον».

Ὡσαύτως ἐρμηνεύων τὸ Κακταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με¹⁴ παρατηρεῖ: «Ὑπομένει τὸ ἀβούλητον καὶ ποιεῖται θελητὸν δι' ἡμᾶς,

11. Migne 72, 936-937.

12. Migne 72, 936-937. Πρβλ. καὶ δεκάτην πρᾶξιν τῆς ΣΤ' Οἴκουμ. Mansi 11, 413.

13. Migne 69, 1169.

14. Ἰωάν. στ' 38. Migne 73, 533. Πρβλ. καὶ Mansi 11, 412.

8. Αὐτόθι σελ. 120.

9. Αὐτόθι σελ. 125.

10. Κυρίλλου εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Migne 72, 586.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΕΡΓΟΝ ΤΩΝ ΕΞ ΗΠΕΙΡΟΥ ΟΡΜΩΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ

10. Ἰωακείμ Β' (α' 1860 - 1863, β' 1873 - 1878)

«Ἐπειδὴ ἡ ἀγιωτάτη μητρόπολις Ἰωαννίνων διέμεινε ἀπροστάτεντος καὶ ἐστερημένη διοικήσεως πνευματικῆς διὰ γε τὰς παρεκτροπὰς καὶ τὰ ἐγκλήματα, εἰς ἃ ἐφωράθη περιπεπτωκῶς ὁ χρηματίσας αὐτῆς ἀρχιερεὺς Ἰωακείμ, οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης προσκλαυθέντες δεινοπαθῶς πρὸς τὸν ἐκέισε ὑψηλότατον ἡγεμόνα καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τὸ πολυχρόνιον κραταῖον δεβλέτι, ἐξητήσαντο θερμῶς τὴν παντελῆ ἔξωσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπαλλαγὴν, συγχρόνως δὲ καὶ διὰ κοινῶν αὐτῶν ἀναφορῶν ἐμφανισθέντες τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτὰ ταῦτα προϋβάλλοντο περιπαθῶς ἀφόρητον τοῦ λοιποῦ καὶ ἀδύνατον τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἀρχιερατείαν ἐκείνου παριστῶντες διὰ τοι τοῦτο παρατηρηθέντων καὶ ἀνακριθέντων συνοδικῶς τῶν κατ' αὐτοῦ κατηγορηθέντων καὶ κοιναῖς ἀγωγαῖς πιστοποιηθέντων, ἐπειδὴ οὐ μόνον εὐλογος καὶ δικαία καὶ ἀναγκαιοτάτη κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἀνεφάνη ἡ ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀπόστασις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀμετάθετος ὑψηλὴ ἐπιταγὴ καὶ ἀπόφασις ἐγένετο πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀποφαινομένη τὴν παντελῆ αὐτοῦ ἔξωσιν...»³³⁷.

Μετὰ τὴν γενομένην τριαύτην ἔξωσιν ὁ Ἰωακείμ ἀπεστάλη ἐξόριστος εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ διέμενε ἐν τῇ ἱ. Μονῇ τῆς Μεγίστης Λαύρας³³⁸.

337. Κώδιξ Πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου ΙΔ', σελ. 321, Γερμανοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 70-71.

338. Παπαδοπούλου Γ., Ἡ σύγχρονος Ἱεραρχία, σελ. 361, ὑποσ. 95.

πάθος δὲ φημι τὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ δηλονότι, συναρέσαν οὕτω καὶ τῶ γεννήσαντι... καθάπερ φησὶ τῶν μὲν οἰκείων ἀπέστη θελημάτων, ἀποπληροῖ δὲ τοῦ Πατρὸς».

Θὰ ἡδυνάμεθα καὶ ἄλλας νὰ προσκομίσωμεν παραθέσεις, ἐν αἷς ὁ θεῖος Κύριλλος διακρίνει σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων καὶ μετὰ τὴν ἔνωσιν τὰς δύο ἐν τῶ Χριστῷ φύσεις μετὰ τῶν θελημάτων αὐτῶν καὶ ἐνεργειῶν. Ἰκανὰ ὅμως ταῦτα, ὅπως ἀποδείξωσιν, ὅτι ἐάν που παρουσιάζεται ὡς πρὸς τὰς μονοφυστικὰς ροπὰς φραστικὴ τις ὁμοιότης πρὸς τὴν τοῦ Σεβήρου, αὕτη εἶναι ὅλως ἐξωτερικὴ ἢ ὀφείλεται εἰς ἀοριστίαν, ἣτις πρὸ τῶν συνόδων Τετάρτης, Πέμπτης καὶ Ἑκτῆς Οἰκουμενικῶν διὰ μὲν τὸν θεῖον Κύριλλον τυγχάνει πάντῃ ἀδιάβλητος, διὰ δὲ τὸν Σεβήρον καὶ τοὺς κατ' αὐτόν, ἐφ' ὅσον ἐν τῶ μεταξὺ τὰ ζητήματα διηυκρινήθησαν καὶ συνοδικῶς καθωρίσθησαν, ἀποτελοῦν φρονήματα ἀπόβλητα καὶ ἀναθέματος ἄξια.

Ταῦτα ὡς πρὸς τὰς Μονοφυστικὰς πλάνας, τὰς ἐν τῇ Διασκέψει τῆς Aarhus διακηρυχθείσας. Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὰ κατὰ τὸν Διόσκορον καὶ τὴν ληστρικὴν σύνοδον.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

Μετὰ παρέλευσιν ὅμως διετίας, καὶ δὴ τῇ 7 Αὐγούστου 1840, οἱ Ἰωαννῖται κατηγορήσαντες ὡσαύτως καὶ τὸν ἀπὸ Ρεθύμνης Ἱεράρχην ἐζήτησαν καὶ ἐπέτυχον νὰ γίνῃ τοῦ πρότερον Ποιμενάρχου αὐτῶν Ἰωακείμ Κοκκῶδη «ἀποκατάστασις, ἐκπτώτου γενομένου Ἰωαννικίου»³³⁹, ὅπερ διαλαμβάνει ἡ σχετικὴ πράξις τῆς Ἐκκλησίας.

«Ἐπειδὴ πρὸ δύο ἡδὴ χρόνων κατ' αἴτησιν τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων καὶ ἔγγραφον ἐπιταγὴν τοῦ τότε ἐκέισε ἡγεμονεύοντος, ἐκπτώτου γενομένου τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κύρ Ἰωακείμ διὰ συνοδικῆς ἐκλογῆς καὶ κανονικῆς ψηφοφορίας ἀποκατέστη γνήσιος αὐτῆς ἀρχιερεὺς ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ρεθύμνης κύρ Ἰωαννίκιος, ἀλλ' ἤδη πάλιν ἀγωγῆς γενομένης κατὰ τῆς αὐτοῦ ἱερότητος ἐκ μέρους τῶν χριστιανῶν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας καὶ κατ' εὐχαρίστησιν αὐτῶν ἐντόνου ὑψηλῆς ἐπιταγῆς γενομένης ἐπὶ τῷ ἀποκατασταθῆναι ἀρχιερέα τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας τὸν προεξωσθέντα κύρ Ἰωακείμ, διὰ τοι τοῦτο ἐκπτώτου ἀπ' ἀρχῆς γενομένου τοῦ κύρ Ἰωαννικίου ἀποκατέστη αὐτῆς ἐν αὐτῇ ἀρχιερεὺς καὶ κυριάρχης ὁ προεξωσθεὶς κύρ Ἰωακείμ...»³⁴⁰.

Οὕτω πῶς ὁ Ἰωακείμ ἡδυνήθη νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐν Ἰωαννίνοις ποιμαντορίαν αὐτοῦ, μέχρις οὗ, κατ' Ἀπρίλιον 1845, προεβιβάσθη «εἰς τὸν γεροντικὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Κυζίκου»³⁴¹, χηρεύσαντος, ἅτε «ἀνελθόντος Μελετίου (τοῦ οἰκείου αὐτῆς ποιμένος) εἰς τὸν Οἰκουμηνικὸν Θρόνον»³⁴².

Ἄλλ' εἰς τὸν περικλεᾶ τοῦτον Θρόνον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἐκλήθη καὶ ὁ ἡμέτερος Κυζίκου Ἰωακείμ, δις μάλιστα. Τὸ πρῶτον, τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1860³⁴³. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸν τὸ γεγραμμένον ἐν τῷ ὑπομνήματι ἐκλογῆς τοῦ ἀπὸ Σερρών

339. Κώδιξ Πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου ΙΔ', σελ. 371.

340. Γερμανοῦ, ἐνθ' ἄνωτ. Ἐκ τούτων φαίνεται, ὅτι κατηγορεῖται, τὰς ὁποίας ἐκάστοτε διετύπωναν εἴτε δὲν ἦσαν βάσιμοι εἴτε δὲν ἦσαν σοβαροὶ, ἀλλ' ἐστηρίζοντο εἰς προσωπικὰς δυσανεκτικὰς κ.τ.τ. Ὁ Ἰωακείμ κατ' αὐτὸ δὲ τὸ διάστημα τῆς παύσεώς του καὶ δὴ ἐν ἔτει 1841 ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκόμενος ἐπέδωκε μετὰ τῶν συμπολιτῶν του Καλλιμασιωτῶν, τῶν αὐτόθι εὐρισκομένων, νὰ ἰδρυθῇ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον, ἀλλ' εἶναι ἀγνωστον ἂν ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐτελεσφόρησεν (βλ. Ζολώτα Ι., Ἱστορία τῆς Χίου, τόμ. Γ' (τουρκοκρατία) μέρος β', Ἀθήναι 1928, σελ. 464, Σαβράμη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 170).

341. Κώδιξ Πατρ. Ἀρχιεπιφυλακείου ΚΒ', σελ. 78, Γερμανοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., Τσακκοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 181.

342. Κώδιξ Πατρ. Ἀρχ. ΚΒ', σελ. 77, Βιτάλη, Κυκλαδίται Οἰκ. Πατρ., ἐνθ' ἄνωτ.

343. Κώδιξ Πατρ. Ἀρχ. ΚΒ', σελ. 363-65, Φιλίππου Θεοκλήτου (Ἀρχιμ.), Ἐκκλησίας Κων/πόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, (1833-1960), ἐν «Θεολογία» τόμ. ΛΑ' (1960), σελ. 357. Διεδέχθη τὸν κατὰ Μάϊον ἱ.ε. παραιτηθέντα Κύριλλον τὸν Ζ' (1855-1860).

Ἰωακίμου, τοῦ Πατίμιου³⁴⁴, εἰς τὴν μητρόπολιν Κυζίκου, περὶ τοῦ «Ἰωακείμ ἀναδειχθέντος κανονικῶς καὶ εὐκλεῶς εἰς τὸν Ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν καὶ Οἰκουμενικὸν Θρόνον»³⁴⁵. Ὁ Μαθᾶς γράφει: «Οὗτος ἐξελέχθη πρῶτος διὰ βίου Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, συμφώνως ταῖς διατάξεσι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅπερ ὁμως συνετέλεσεν εἰς περιπετειώδη διπλὴν ἐκλογικὴν συνεδρίασιν, καθ' ἣν ἕνεκα τῶν οὐχὶ καλῶν διαθέσεων, κυρίως τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων, ἐκρίθη ἀπαραίτητον καὶ κληθεὶς παρέστη ἀντιπρόσωπος τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, ὁ κατόπιον ὑπουργὸς—πασσᾶς Καβουλῆς»³⁴⁶.

Ἐν τούτοις, ἀντὶ τοῦ «διὰ βίου», ἐπαύθη ἐκ τῆς πατριαρχείας, τῇ 9 Ἰουλίου 1863, δι' ἄγνωστον αἰτίαν, ὑπεχρέωθη δ' ὅπως ὑποβάλη καὶ τυπικῶς τὴν ἀπὸ τοῦ Θρόνου παραίτησιν αὐτοῦ, ὅπερ ἐγένετο μόλις τῇ 18 Αὐγούστου ἰ.ε. ³⁴⁷ καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀρτάκην, ἔνθα διέμενε μέχρι τοῦ 1872.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἀλληλοδιαδόχως ἐπατριάρχησεν Σωφρόνιος Γ', ὁ ἀπὸ Ἀμασείας³⁴⁸, Γρηγόριος ΣΤ', ὁ Φουρτουνιάττης³⁴⁹ καὶ Ἀνθιμος ὁ ΣΤ'³⁵⁰, οὗτινος ἐνυπογράφως παραιτηθέντος, τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1873³⁵¹, ὁ ἡμέτερος Ἰωακείμ Β' ἐκλήθη τὸ δεύτερον, εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, τῇ 23 Νοεμβρίου 1873³⁵².

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς πατριαρχείας, ὡς «ἐλλόγιμος καὶ ἔμφρων Ἀρχιερεὺς»³⁵³ διώκησε τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ συνέσεως καὶ ἐμπειρίας, καίτοι «δυστυχῶς, ἐδείχθη χρημάτων ἥσσω»³⁵⁴.

Ἰωακείμ ὁ Β' εὐρέθη πρῶτος πρὸ τοῦ νέου διοικητικοῦ συστήματος τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ διὰ τῶν γνωστῶν κανονισμῶν ἐγκαινιασθέντος, ὅπερ ὁμως ἀνέβαλλε διαρκῶς νὰ ἐφαρμοσθῇ, διότι ἀνέτρεπε τὴν διοικητικὴν τάξιν τοῦ Πατριαρχείου, καὶ ἀντετίθετο οὗτος πρὸς τοῦτο. Τὸ γεγονός ὁμως αὐτὸ ἐξώργισε

344. Οὗτος ἐξελέγη τῇ 24 Μαΐου 1861 πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὡς Ἰακώβος Β', πατριαρχεύσας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1861—1865 (βλ. Παπαδόπουλου, Ἰστ. Ἀλεξ., ἐνθ' ἄνωτ.).

345. Τσακιοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 469, 470, 473.

346. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 181, Γεδεών, Κανονισμῶν ἀπόπειραι, ἐν Ἐκκλ. Ἀλήθ., ἔτ. 1920, σελ. 280, πρβλ. Βιτάλη Φιλαρέτου Ἀρχιμανδρίτου, Ὁ Ἄρτης καὶ Πρεβέζης Σωφρόνιος, ἐν «Ἡπειρωτικῇ Ἔστια», ἔτ. Θ' (1960), σελ. 905, ὑποσ. 18.

347. Κωδὶξ Πατρ. Ἀρχ. ΚΒ', σελ. 442, Γεδεών, Π. Πίνακες, ἐνθ' ἄνωτ. καὶ ἐν «Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδεία», ἐνθ' ἄνωτ., Τσακιοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 477, Φιλιππίου, ἐνθ' ἄνωτ.

348. Ἡ πατριαρχεὶα αὐτοῦ ἀνάγεται μετὰ τῶν ἐτῶν 1863—1866 (βλ. Βιτάλη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 907 ὑποσ. 22, Μαθᾶ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 184—186, Παπαδόπουλου Χρυσ., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 739).

349. Α' 1835—1840, Β' 1867—1871 (βλ. ἐνθ' ἄνωτ.).

350. Α' 1845—1848, Β' 1853—1855, Γ' 1871—1873 (Αὐτόθι).

351. Κωδὶξ Πατρ. Ἀρχιεφ. ΕΖ', σελ. 136, Τσακιοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 23.

352. Κωδὶξ Πατρ. Ἀρχιεφ. ΕΖ', σελ. 137—139.

353. Μαθᾶ, ἐνθ' ἄνωτ.

354. Βαφειδίου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 251, Γεδεών, ἐνθ' ἄνωτ.

σφόδρα τοὺς νεωτερίζοντας κληρικούς καὶ λαϊκούς, οἵτινες καὶ ἐκ ταύτης τῆς ἀφορμῆς προὐκάλεσαν τὴν πρῶτην αὐτοῦ πτώσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ πατριαρχείᾳ τὸ κύρος τῶν κανονισμῶν τούτων παρέλυσε τέλος, οὐδὲν δ' ἐπέτυχε πρὸς σύνταξιν νέων τοιούτων ἢ συνελθοῦσα κατ' αὐτὴν ἔθνοσυνέλευσις. Ἐκ παραλλήλου τὸ Πατριαρχεῖον κατ' αὐτὴν τὴν περίοδον ἀντιμετώπιζε μυρίας δυσχερίας.

Ὡς πρὸς τὰς σχέσεις μεταξύ Ἐκκλησίας καὶ κατακτητοῦ ὑπῆρχε ποιά τις συνδιαλλαγὴ καὶ προνομιακὴ μεταχειρίσις, ὅπερ καταφαίνεται ἐκ τοῦ πρὸς τὸν Ἰωακείμ Β' ἐγχειρισθέντος σουλτανικοῦ βερατίου, τονίζοντος, σὺν τοῖς ἄλλοις:

«5. Οὐδεὶς θέλει ἐπεμβαίνειν ἐναντίον τῷ ἱερῷ νόμῳ παρὰ τῷ πατριάρχῃ, τοῖς μητροπολίταις καὶ λοιποῖς ἱερεῦσιν ἐνοχλῶν αὐτοὺς ὡς πρὸς τε τὸ ἐξασκεῖν ἐλευθέρως τὰ τῆς θρησκείας τῶν καὶ ἐν ταῖς κατοικίαις τῶν καὶ τὸ ἐκτελεῖν οἰανδήποτε ἄλλην τοιαύτην πράξιν...

23. Ὅσακις πασάδες ἢ κριταὶ καταγγείλωσι τῶν τινα ὑπὸ τὸν ρηθέντα πατριάρχῃν διατελούντων μητροπολιτῶν ἢ ἀρχιεπισκόπων ἢ ἐπισκόπων καὶ ζητήσωσι τὴν παῦσιν ἢ ἐξορίαν του, ἢ αἰτήσις τῶν δὲν εἰσακουεταὶ πρὶν ἢ ὁ πατριάρχης καὶ ἡ σύνοδος τῶν μητροπολιτῶν ἀνακαλύψωσι τὴν ἀλήθειαν. Περὶ τούτου δὲ καὶ ἂν ἀκόμη ὑψηλόν μου φερμάνιον ἤθελεν ὁπωσδήποτε ἐκδοθῆ ἄνευ ἐνσφραγίστου ἀναφορᾶς τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν μητροπολιτῶν, τοῦτο οὐδεμίαν ἐχέτω ἰσχύν...»³⁵⁵.

Τὴν πρῶτην ἐξ ἄλλου ἄνοδον τοῦ Ἰωακείμ εἰς τὸν πατριαρχικὸν Θρόνον ἐσημείωσεν εὐχάριστον διὰ πᾶσαν Ὀρθόδοξον καρδίαν συμβεβηκός, ἢ εἰς τοὺς κόλπους τῆς μιᾶς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας προσέλευσις πεντήκοντα χιλιάδων Μελχιτῶν ἢ ρωμαιοκαθολικῶν τῆς Συρίας, οἵτινες διὰ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῶν ἐμφανισθέντων, τῇ 26 Νοεμβρίου 1860, ἐνώπιον τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἐνδημούσης Συνόδου καὶ πολυαριθμοὺ ὁμηγύρεως ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν, ἀπήγγειλαν Λίβελλον, ἢ ἐγγραφον ὁμολογίαν³⁵⁶, δι' ἧς

355. Βοβολίνη, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 15.

356. Ὁ λίβελλος οὗτος διαλαμβάνει τὰ ἐξῆς: «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ ὑποφαινόμενοι, μετὰ τὴν ὀφειλουμένην πρὸς τὸν πανάγαθον Θεὸν ἐγκάρδιον ἡμῶν εὐχαριστίαν καὶ τὴν πρὸς τὴν σεβασμιωτάτην ὁμήγυριν Ὑμῶν, τῶν τε ἁγιωτάτων τεσσάρων Πατριαρχῶν καὶ τῶν Πανιερωτάτων Ἀρχιερέων, εὐγνωμοσύνην ταπεινῶς ἀναφέρομεν. Ἡ κατ' ἐμπνευσιν πάντως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συγκατάβασις τῆς ἐν τῇ 9 τοῦ παρόντος μηνὸς συγκροτηθείσης ἁγίας Συνόδου εἰς τὸ νὰ συγκατανεύσῃ παραδεχθῆναι τὰς ἐν τῇ ὑπὸ ἡμερομηνίαν κγ' τοῦ παρελθόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου παρουσιασθείση ἀναφορᾷ ἡμῶν διαλαβανομένης αἰτήσεως ἐπέπλησε τὴν καρδίαν ἡμῶν μεγίστης χαρᾶς καὶ ἀνεκφράστου παρηγορίας. Ὅθεν καὶ ἀναβωδῶμεν ἐνώπιον τῆς γεραρᾶς ταύτης ὁμηγύρεως, ὅτι «Ἐμεγάλυνε Κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, καὶ ἐγενήθημεν εὐφραϊνόμενοι». Ἐπεὶ δὲ ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅτι δεῖ χρισθῆναι πάντας τοὺς προσερχομένους ἡμᾶς διὰ τοῦ Ἁγίου Μύρου πρὸς πλείονα ἁγιασμόν καὶ πραγματικὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐνώσεως ἡμῶν μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, ἡμεῖς, τὸσον ἐκ

χαίρειν εἰπόντες τῇ παπικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνοῦνται τὸν τεῦθεν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας³⁵⁷.

Εἰς ἀντιστάθμισμα ὅμως οἱ λατῖνοι καὶ δὴ οἱ ἐκ τούτων ἰησοῦται ἐνέτειναν σφοδρῶς τὴν προπαγανδιστικὴν αὐτῶν δρᾶσιν, προσηλυτίσαντες πολλοὺς Ἕλληνας λαϊκοὺς ἔτι δὲ καὶ ἐνίους κληρικοὺς³⁵⁸ ἐκ τῶν Μητροπόλεων Πολυανῆς, Ἀνδριανουπόλεως, Βιδύνης, Βράτσης, Νύσσης, Βοδενῶν κ.ἄ. Ἡ οὐνία δ' ἔτι μᾶλλον ὠργίασεν, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐξ-πάτησιν τῶν πολλῶν ἀφελῶν. Δὸς δι' εἰπεῖν ὁ παπισμὸς ἐκινήθη δι' ὄλων τῶν μέσων, μάλιστα δὲ πρὸς ἐκμετάλλευσιν, χάριν ἰδίων σκοπῶν, τοῦ βουλγαρικοῦ ζητήματος, ὅπερ ἀπησχόλησε σοβαρῶς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, διόπερ καὶ εἰσήλασαν ἀπεσταλμένοι αὐτοῦ πολλαχοῦ τῆς Βουλγαρίας ἰδρύσαντες διάφορα Σχολεῖα. Καὶ εἰς αὐτὴν εἰσέτι τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1860, διακόσιοι ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων βουλγάρων δι' ἀναφορὰς αὐτῶν, ἦν ἐνεχείρισαν εἰς τὸν αὐτόθι ἀντιπρόσωπον τοῦ πάπα Βρουνώνην, ἠτοῦντο τὴν μετὰ τῆς Ρώμης ἔνωσιν ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τηροῦν κατὰ τὸν ὀρθόδοξον τύπον τὰ τῆς λατρείας των (οὐνία). Ὁ δὲ πάπας Πῖος Θ'³⁵⁹ τὴν αἴτησιν ταύ-

μέρους ἡμῶν ὅσον καὶ ἐκ μέρους τοῦ ὁμογνώμονος ἡμῶν λαοῦ μετὰ μεγίστης χαρᾶς παραδεχόμεθα καὶ τοῦτο. Θεωροῦντες λοιπὸν ταῦτα ὡς παρὰ Κυρίου, παρ' οὗ κατευθύνεται τὰ διαβήματα παντὸς ἀνθρώπου ἰδοὺ νῦν ἡμεῖς σπεύδοντες προσερχόμεθα μετὰ πάσης εὐλικρινείας, καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐγγράφου τρανῶς ὁμολογοῦμεν ἐνώπιον τῆς σεβαστῆς ταύτης ὁμηγύρεως, α) ὅτι ἀπεσπᾶσθημεν ὀλοτεῶς ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἀρχαίας Ρώμης, μηδὲ ὡς ἀναγνωρίζοντες αὐτὸν ὡς ὑπερτάτην καὶ μόνην κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς κεφαλὴ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, καὶ μετὰ πόθου ἀνεκκλητήτου ἐναγκαλιζόμεθα μετὰ πάσης ἀδιασπᾶστος ἅπαντα τὰ ἱερά Δόγματα τῆς Ὀρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὑποτασσόμενοι εἰς τοὺς κανονικοὺς αὐτῆς πνευματικοὺς ἀρχηγούς. β) Φυλάττομεν ἀπαρχαίρακτον καὶ ἀνόθευτον τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς Πίστews, ἄνευ δηλονότι προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως, καθὼς συνετέθη παρὰ τῶν ἁγίων μεγάλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, πρώτης τε καὶ δευτέρας, καὶ ἐπεκρῶθη παρὰ τῶν λοιπῶν καθεξῆς πέντε Οἰκουμενικῶν ἁγίων Συνόδων. Ὅθεν ἀποδοκιμάζοντες τὴν ἀπὸ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας γενομένην βλάσφημον ἐκείνην καὶ ἀντευαγγελικὴν προσθήκην «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», καθυποβάλλομεν τῷ ἀναθέματι πάντα τὸν τολμῶντα νὰ προσθήσῃ τι ἢ νὰ ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου τούτου, ὡς περ καθυποβάλλουσι τὸν τοιοῦτον καὶ οἱ Θεόπνευστοι Πατέρες ἡμῶν. γ) Διακρατοῦμεν στερρῶς ἅπαντα τὰ παρὰ τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων τῶν τε Ἀποστολικῶν καὶ τῶν ἁγίων ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀποφασισθέντα, τὰ αὐτὰ φρονούντες, ἅπερ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, τὰ δ' ἐναντία τούτοις ἀποδοκιμάζοντες· καὶ οὕτω προθύμως μετὰ τὴν ἰδίαν ἡμῶν θέλησιν καὶ αὐτοπροαιρέτως στερροῦμεν εἰς ὅσα ἐγράψαμεν, ὑποσχόμενοι ὅτι θελομεν διατηρήσει αὐτὰ ἀπαρασαλεύτως καὶ κηρύττει στεντορείως μέχρι τελευταίας ἡμῶν ἀναπνοῆς. Ὅθεν πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐνδειξιν τούτων ἁπάντων ἐγράψαμεν τὸ παρὸν ἐγγράφον, ἰδιοχείρως παρ' ἡμῶν ὑπογεγραμμένον, καὶ ἐσφραγισμένον τῇ ἰδίᾳ ἐκάστου σφραγίδι, κατὰ τὸν τύπον τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἵνα διατηρηθῇ εἰς τοὺς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἱεροὺς Κώδικας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν 26 Νοεμβρίου 1860 (ὑπογρ. Οἰκονόμος Ἰωάννης Χαβίπ. Γαβριήλ Τζιπάρας) (βλ. Μ α θ ἄ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 182—184).

357. Αὐτόθι, σελ. 181—182.

358. Γ ε δ ε ὡ ν, Π. Πίνακες καὶ ἐν Μ.Ε.Ε., ἐνθ' ἄνωτ.

τὴν εὐμενῶς ἀποδεχθεῖς, ἐπέτρεψε τὴν διατήρησιν τῆς ἰδίας αὐτῶν τυπικῆς λατρείας καὶ ἰδίαις χερσὶ ἐχειροτόνησεν ἐν Ρώμῃ, τῇ 2 Ἀπριλίου 1861, ὡς ἀρχιεπίσκοπον τῶν Βουλγαρουιτῶν τὸν Ἰωσήφ Σοκόλσκη, ὅστις μεθ' ἐτέρων βουλγάρων ἱερέων ἐγκατεστάθησαν εἰς τινα ρωμαιοκαθολικὸν ναὸν τοῦ Γαλατᾶ. Ἄλλ' ὁ ἐξ αὐτοῦ κίνδυνος ὑπῆρξεν ἐπιμεῖζον, διότι ἡ οὕτω πωρὸς δημιουργηθεῖσα ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει βουλγαρικὴ κοινότης, ἐνεργείαις τοῦ πάπα, ἀνεγνωρίσθη παρὰ τῆς ὑψηλῆς πύλης.

Ἰωακεῖμ ὁ Β' πάντα ἐπάταξεν αὐστηρῶς δι' ἀποφάσεων, συγκληθείσης ἐν τῇ βασιλευούσῃ, Συνόδου, περὶ ἧς παρακατιόντες θέλομεν ποιήσει πλειόνα λόγον. Ἀντέδρασε δὲ καὶ ἡ Ρωσία ζωηρῶς, ἐξ οὗ ὁ παποχειροτόνητος Ἰωσήφ ἀπήχθη καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τινα Μοῦνην παρὰ τὸ Κίεβον, εἰς τρόπον ὥστε οὐδέποτε αὐτὸν ποῦ τις εἶδε, πολλοὶ δὲ τῶν παρασυρθέντων εἰς τὴν οὐνίαν ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρῶαν Ὀρθόδοξον πίστιν³⁶⁰.

Σοβαρὰν ἀναστάτωση ἐδημιούργησε τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ τῶν βουλγάρων ἀρχιερέων ἐκκλησιαστικὴ Ἐπανάστασις. Οὗτοι συνέλαβον τὸ σχέδιον, ὅπως τῶρα μὲν ἐκβουλγαρίσουν κατὰ τὸ ἡμῖς τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ὕστερον δὲ ἀναδείξουν βούλγαρον Πατριάρχην, μετὰ τοῦ ἀπωτέρου σκοποῦ, ὅπως, ἐν τῷ μέλλοντι, ἐκβουλγαρίσουν πλήρως τὸ Ἑλληνικὸν πανορθόδοξον κέντρον τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἱκανοποιήσουν σὺν τῷ χρόνῳ τὸς φυλετικὰς βλέψεις καὶ τὸν ἑξαλλὸν ἐθνικιστικὸν φανατισμὸν³⁶¹.

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακεῖμ διείδεν ἀπ' ἀρχῆς τὰς δολίους προθέσεις τῶν βουλγάρων ἀρχιερέων καὶ ἀπέρριψεν τὸ σχέδιον αὐτῶν. Οὐ μὴν ἀλλὰ συνεκάλεσε «μεγάλην Σύνοδον» ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1861, ἐν ᾗ παρεκάθησαν καὶ ἄλλοι Πατριάρχαι καὶ ἐνδημοῦντες Μητροπολίται. Ἡ Σύνοδος δ' αὕτη προσεκάλεσε τρεῖς εἰς ἀπολογία τὸν Μακαριουπόλεως Ἰλαρίωνα καὶ τὸν Βελισσοῦ (ἢ Δυρραχίου) Αὐξένιον, συνένοχον τοῦ πρώτου, ὅστις λειτουργῶν τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα (3 Ἀπριλίου 1860) ἐν τῷ βουλγαρικῷ ναῷ τῆς Κων/πόλεως δὲν ἐμνημόνευσεν, ὡς ὠφείλε, τὸ ὄνομα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἄνευ ἀδείας τοῦ ὁποῖου ἐχοροστάτησεν ἐπίσης καὶ τὴν Δευτέραν τῆς Διακαινησίμου ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ, ἀπήγγειλε δὲ καὶ βίαιον λόγον κατὰ τοῦ Πατριαρχείου³⁶². Ἐπειδὴ δ' ἀπηξίωσαν ἀμφοτέρωι νὰ παρουσιασθοῦν πρὸ τῆς

359. 1846—1878 (βλ. Σ τ ε φ α ν ἱ δ ο υ, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 744).

360. Β α φ ε ἱ δ ο υ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 162.

361. Βλ. Κ Ὑ ρ ο υ Ἄ λ., οἱ Βαλκανικοὶ γείτονές μας, Ἀθήναι 1962, σελ. 87, Σ τ ε φ α ν ἱ δ ο υ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 676.

362. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 675, Γ ε δ ε ὡ ν Μ., Ἀποσημειώματα Χρονογράφου, ἐν Ἀθήναις 1932, σελ. 221, 222, ἐνθα παρατίθεται καὶ φωτογραφία αὐτοῦ, Κ α ρ π α θ ἱ ο υ Ἐμμανουήλ (μητροπολίτου Κῶ), Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων μετὰ κέντρον καὶ βάσιν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἐν Ἀθήναις 1939, σελ. 172—174.

ἐγκαλούσης αὐτοὺς Συνόδου, αὐτὴ κατεδίκασε καὶ καθήρεσεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ τὸν Φιλιππουπόλεως Παῖσιον³⁶³ Πρὸς τούτοις, ἐνεργείαις τοῦ Ἰωακείμ Β', παρὰ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, ἐστράφησαν οἱ δύο πρῶτοι εἰς ἔξορίαν, ἐξ ἧς μετὰ τριετίας (Ὁκτώβρ. 1864) ἐπανήλθον ἐγκατασταθέντες, καθ' ὑπόδειξιν, εἰς τὸ ἐν Βοσπόρῳ Μεσοχώριον, ἔνθα τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Αὐξένιος ἐτελεύτησεν.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ πατριάρχης Ἰωακείμ προνοῶν διὰ τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐμπορούμενος ὑπὸ εὐμενῶν διαθέσεων διὰ τὴν ρύθμισιν τοῦ βουλγαρικοῦ προβλήματος προέτεινε συμβιβαστικὴν λύσιν. Τῆς 25 Φεβρουαρίου 1861 ἀπέστειλεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἐν Βουλγαρίᾳ, δι' ἧς ἀπεφαίνεται, ἐν δεκαπέντε ἀρθροῖς, ὅτι ἐπὶ τῶν καθαρῶς βουλγαρικῶν ἐπαρχιῶν θὰ ἐδέχετο προτίμησιν χειροτονίας παρ' αὐτοῦ βουλγάρων μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων, ὡς ἐπίσης σύστασιν βουλγαρικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τὴν διδασκαλίαν τῆς βουλγαρικῆς γλώσσης εἰς ἅπαντα τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα, τὴν παρεδρεῖαν ἐνὸς ἢ δύο βουλγάρων μητροπολιτῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ σωματεῖα τοῦ Πατριαρχείου ἐκλογὴν βουλγάρων προκρίτων, τὸν καθορισμὸν τῶν προσόδων τῶν βουλγαρικῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν, τὴν ἐκδοσιν τῶν διὰ τοὺς βουλγάρους προωρισμένων πατριαρχικῶν ἑγγράφων εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ βουλγαρικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἐποπτείαν καὶ ἐπανόρθωσιν τῶν τυχόν ἀγγελλομένων ἐλλείψεων³⁶³.

Ἄλλ' ὡς ἦτο προφανές οἱ βούλγαροι εἰς ἄλλα ἀποβλέποντες, ἔκριναν ὡς ἀνεπαρκῆ τὰ διδόμενα ἐκκλησιαστικὰ προνόμια καὶ ἀπέρριψαν ταῦτα, ἐμμένοντες εἰς τὸ ἀρχικὸ αὐτῶν σχέδιον. Πρὸς ἐπίτευξιν δ' αὐτοῦ οἱ καθαιρεθέντες ἱεράρχαι καὶ τοῦ βουλγαρικοῦ τοῦτου κινήματος ἀρχηγοί, παρέστησαν πρὸ τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ τὴν καθαιρεσιν αὐτῶν ὡς προσβολὴν καὶ ἀφορισμὸν αὐτοῦ, συνπεία τοῦ ὁποῦ ἐξήφθησαν τὰ πνεύματα, ἠγέρθη σφοδροτάτη θύελλα κατὰ τῶν Ἑλλήνων Ἱεραρχῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταῖς ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ

363. Ὁ ἠπειρώτης οὗτος ἱεράρχης καθήρεθη παντελῶς τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ διότι κατὰ τὴν ἐκλογὴν πατριάρχου Κων/πόλεως (Ἰωακείμ Β') οὐ μόνον ἀπεποιήθη νὰ στείλῃ ψηφοδέλτιον, κατὰ τὴν τάξιν, ἀλλ' ἐπαύσατο μνημονεῦειν καὶ αὐτοῦ τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος καὶ διότι ἀκόμη ἦτο σύμφρονος τοῖς βουλγαροῖς. Τοῦτον διεδέχθη εἰς τὴν Φιλιππουπόλιν ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Πάτελι τῆς ἐπαρχίας Πελαγονείας ὀρμώμενος Πανάρετος, τυχὼν τῆς αὐτῆς τύχης, καθ' ὅσον καθήρεθη διὰ κανονικοὺς λόγους (1872) καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐκλήθη εἰς τὸν θρόνον ὁ Νεόφυτος Παπακωνσταντίνου, περὶ οὗ θὰ ὁμιλήσωμεν ἐν τοῖς ἐφεξῆς (βλ. Ἀλεξοῦδη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 217, Βαφείδου, ἐνθ' ἄνωτ., Γεδεών, Ἐπιφανεῖς κληρικοί, ἐνθ' ἄνωτ., Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 675, 678, Νικολαΐδου Κλ., Ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ κέντρον καὶ βάσιν τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ παναρχαίων χρόνων μέχρι σήμερον, ἐν Ἀθήναις 1923, σελ. 413-415, 420-21, Τσακκοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., ἔτ. ΛΒ' (157), σελ. 471, ἔτ. ΛΓ' (1958) σελ. 18).

364. Βαφείδου, ἐνθ' ἄνωτ., Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 675.

ἰδίᾳ³⁶⁵, ἐπέδωσε δὲ βουλγαρικὴ ἀντιπροσωπεία τῷ μεγάλῳ βεζύρη Κιοπρολῆ, τῆς 9 Ἰουνίου 1861, ἀναφοράν, δι' ἧς ἐζήτησαν παρέμβασιν παρὰ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχεῖῳ καὶ ἔγκρισιν δι' ἐκκλησιαστικὴν ἀνεξαρτησίαν.

Καὶ ἡ μὲν τουρκικὴ κυβέρνησις, διαβλέπουσα σὺν ταύτῃ καὶ πολιτικὴν ὅσον οὕτως ἀνεξαρτησίαν, ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν αὐτῶν. Ὡς τὸσον μὴ ἀπεσπασθέντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι συνέχιζον τὰς προσπάθειάς αὐτῶν καὶ τῆς 9 Ἰουνίου 1861, ἐπὶ Ἀλῆ πασᾶ, καθήρτισαν καὶ ὑπέβαλον αὐτῷ ὀκτώ προτάσεις, ἅστινας διεβίβασεν οὗτος τῷ Πατριαρχεῖῳ, παρ' οὗ ὁμως ἐκρίθησαν ἀπαρόδεκτοι. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἐρωτηθεὶς Ἀλῆ πασᾶς τὴν 24ην Ἀπριλίου 1862 συνέστησεν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Πατριάρχου μικτὴν δεκαμελῆ ἐπιτροπὴν ἐξ Ἑλλήνων καὶ βουλγάρων ἧτις ἐπὶ διεΐαν ἐργασθεῖσα εἰς οὐδὲν συμπεράσμα κατέληξεν, ἕνεκα συνεχῶν ἐμποδίων τῶν βουλγάρων³⁶⁶. Καὶ ἡ μὲν τουρκικὴ κυβέρνησις συνεφώνησεν ἐν τέλει καὶ διὰ σουλτανικοῦ φερμανίου, ἐρήμην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἵδρυσεν τὴν λεγομένην βουλγατρικὴν Ἐξαρχίαν³⁶⁷, ὅτε οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐλθόντες Σοφίας Δωρόθεος, Βιδύνης Ἀνθίμος, Βελισσοῦ Γεννάδιος καὶ ὁ ἐπίσκοπος Λοφτζοῦ Ἰλαρίων καὶ Φιλιππουπόλεως Πανάρετος, ἔστειλαν τὸν Δεκέμβριον 1868 ἑγγραφοσιν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, δι' οὗ ἐδήλουν, ὅτι ἀποχωροῦν ἐξ αὐτοῦ³⁶⁸. Ἡ δὲ Μ. Ἐκκλησία συνεκάλεσε τοπικὴν «μεγάλην Σύνοδον», 29 Αὐγούστου-17 Σεπτεμβρίου 1872, ἧς μετέσχον ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμος Στ', Ἰωακείμ Β', ὁ Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος Δ' (1870-1899), ὁ Ἀντιοχείας Ἰερόθεος (1850-1884), ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Σωφρόνιος καὶ εἴκοσι τέσσαρες Ἀρχιερεῖς τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου³⁶⁹. Ἡ Σύνοδος δ' αὐτὴ καθήρεσε τὸν Σοφίας Δωρόθεον, Νυσσάβας Παρθένιον καὶ Βελισσοῦ Γεννάδιον καὶ ἐκήρυξε σχισματικούς ὄλους τοὺς ἀρχηγούς τοῦ κινήματος καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῶν»³⁷⁰.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

365. Πρβλ. Βιτάλη Φιλαρέτου, Ἀρχιμανδρίτου, Φιλόθεος, ὁ Σίφνιος, Μητροπολίτης Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας (1750-1816), ἐν Ἀθήναις 1958, σελ. 12, ὑποσ. 5, Παπαδοπούλου Χρυσοστόμου, (ἀποθανόντος Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν) Ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας (865-1938), ἐπιμελεῖα πρεσβ. Ι. Ράμφου, ἐν «Δίπτυχα Ὁρθοδοξίας», ἔτησια ἐκκλησιαστικὴ καὶ θεολογικὴ ἐπιθεώρησις, τόμ. Α' καὶ Β' Ἀθῆναι 1957, σελ. 69, 70, 72.

366. Βαφείδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 160-163.

367. Γεδεών Μ., Ἐγγραφα περὶ τοῦ βουλγαρικοῦ ζητήματος, Κωνσταντινούπολις 1908, σελ. 243 ἐξ., Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 679.

368. Αὐτόθι.

369. Ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος Β' (1845-1872) καίτοι εὐρίσκετο ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲν παρέστη ἐν τῇ Συνόδῳ ἕνεκα πολλῶν, διαφόρων καὶ ἀκατανόμαστων αἰτίων (βλ. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 681).

370. Αὐτόθι, Καλλινίκου, Ἐπ. Ἐκκλ. Ἱστορία, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 127, Κυριακοῦ, Ἐκκλ. Ἱστορία, ἐνθ' ἄνωτ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐκ τῶν προτέρων καταδεδικασμένη.

Ἡ παρακολούθησις τὰ δημοσιεύματα τοῦ παγκοσμίου θρησκευτικοῦ τύπου ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' ἐν Βατικανῷ Ῥωμαιοκαθολικῆς Συνόδου πείθεται, ὅτι γενικῆ εἶναι ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ ἐπεδείχθη ἐλαστικότης μὲν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς δευτερεύοντας παπιστοὺς θεσμούς, ἀκαμψία δὲ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς θεμελιώδεις κατευθύνσεις τοῦ Παπισμοῦ, ἐν αἷς ἐξέχουσιν θέσει κατέχει τὸ Πρωτεῖον.

Ἄλλ' εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἐπὶ τοῦ τελευταίου σημείου δὲν ἐσημειώθη οὐσιώδης ἀλλαγὴ τῆς γραμμῆς πλεῖσεως τοῦ Ῥωμαιοκαθολικισμοῦ, πᾶσα προσπάθεια προσεγγίσεως τοῦ Παπισμοῦ μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες ἀπορρίπτουν τὸ Πρωτεῖον, εἶναι ἐκ τῶν προτέρων καταδεδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν.

Τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Τὸ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐκδοθὲν «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1966», καταρτισθὲν ὑπὸ Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς, πληροῦ χαρᾶς πάντα ὀρθόδοξον πιστόν, διότι οὗτος πληροφορεῖται ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τὰ τῆς ζωῆς οὐ μόνον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ πᾶσιν τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἡ κατ' ἔτος παρεχομένη ὑπὸ τοῦ Ἡμερολογίου τούτου εἰκὼν τῆς ζωῆς ταύτης καθιστᾷ συνειδητόν, ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία ἀφ' ἑνὸς ἔχει οἰκουμενικὸν χαρακτήρα καὶ ἐξαπλοῦται ὁλονὲν καὶ περισσότερον εἰς τὰ πέριχα τῆς ὑψηλῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁλονὲν καὶ περισσότερον ἀνοδικὴν καὶ ἀνιοῦσαν πορείαν, χωροῦσα καὶ πνικνοῦσα τὰς πνευματικὰς αὐτῆς δραστηριότητας καὶ διακονίας, δι' ὧν δίδει εἰς τὸν κόσμον τὴν ἔξοδον καὶ λυτρωτικὴν μαρτυρίαν τῆς.

Ἀνάγκη ὁμοιομορφίας.

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ κανονικῇ μερίμῃ Αὐτῆς διὰ τὴν ὁμοιομορφίαν καὶ ἐξ ἐπόψεως τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας κανονικὴν διεξαγωγὴν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, καταρτίζει ἀπὸ ἐτῶν τὸ ἐν λόγῳ «Ἡμερολόγιον». Δι' αὐτὸ ὁρθῶς ἐφιστᾷ καθ' ἕκαστον ἔτος τὴν προσοχὴν τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δι' Ἐγκυκλίῳ Αὐτῆς νὰ ἀποφεύγῃ τὴν χρῆσιν, κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, παραλλήλων καὶ ἀνευ τῆς ἐγκρίσεως Αὐτῆς κυκλοφορούντων ἐντύπων, ἀτινα ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ

δημιουργοῦν σύγχυσιν εἰς τὰ ἱεροτελεστικά καθήκοντα τῶν ἐλλαβεστάτων ἐφημερίων.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ἡ μακροεὶς ἱστορία τῆς Ὀρθοδόξου Διακονίας ἐγγνώρισε πολλὰς ἐξελίξεις καὶ διαφοροποιήσεις, ἀλλ' αὐταὶ πάντοτε συνετελοῦντο ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτεῖαν καὶ συγκατάθεσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀθθεντίας. Ὅθεν δὲν ἐπιτρέπεται παρέκκλισις ἀπὸ τῶν ὑποδεικνυμένων ὑπὸ τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς ἀθθεντίας, τῆς ὁποίας φρενὸς εἶναι ἡ Ἱερά Σύνοδος.

Πρέπει νὰ διακονοῦν τὴν Ἐκκλησίαν.

Χαίρομεν, διότι ἡ ἐπιτετραμμένη διεύθυνσις τῆς «Σχολῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Διακονισσῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας», ἣτις ἐγένετο κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου αὐτῆς καὶ ἐγκρίσεως τῶν ὑπουργῶν Παιδείας καὶ Προνοίας, ἤρξατο ἀποδίδουσα καρπούς. Ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ἐκπαιδεύονται οὐ μόνον πτυχιῶχοι πᾶσιν τῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπόφοιτοι Γυμνασίου, ἵνα γίνωνται κοινωνικαὶ λειτουργοὶ διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας ἐν γνησίῳ χριστιανικῷ καὶ ἐκκλησιαστικῷ πνεύματι.

Θὰ ἦτο εὐχὴς ἔργον, ἵνα ἡ Ἱερά Σύνοδος καὶ ἡ Σεπτῆ Ἱεραρχία μελετήσῃ καὶ ἐξεύρῃ τὰς δυνατότητας, ἵνα αἱ πτυχιῶχοι τῆς Σχολῆς ταύτης ἀπορροφῶνται ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, χρησιμοποιούμεναι ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ κοινωνικὸν ἔργον αὐτῆς, εἴτε ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐνορίαις, εἴτε ἐν ἰδρύμασι ἐποπτευομένοις ἀμέσως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐφ' ὅσον αὐταὶ ἐκπαιδεύονται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ διακονοῦν ταύτην κατὰ τρόπον ἀμεσώτερον καὶ καρποφορώτερον.

Δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον.

Οἱ παρακολουθοῦντες εἰς τὰς ἐφημερίδας τὰς στήλας, αἵτινες εἶναι ἀφιερωμένοι εἰς τὴν σπουδάξουσιν νεότητα, διαπιστώνουν, ὅτι Καθηγῆται Ἀνωτάτων Σχολῶν ὀρίζουν συχνάκις ὡς ἡμέραν ἐξετάσεων τὴν Κυριακὴν ἄργίαν καὶ ἐπίτοτε κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας Λειτουργίας.

Ὡς καὶ ἄλλοτε ἐτονίσθη ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης, εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ σταματήσῃ τὸ ἔκτροπον τοῦτο, διότι δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον οἱ πνευματικοὶ ἡγῆται τῆς χώρας μας νὰ γίνωνται τὸ παράδειγμα τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς καταπατήσεως τῶν ἱερῶν παραδόσεων τοῦ Ἔθνους μας. Ὁφείλιμος θὰ ἦτο ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ μία ἐγκύκλιος δαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας.

Ἡ ὀρθὴ ἀντιμετώπισις.

Καθ' ἃ ἀνεγράφη εἰς τὸν τύπον, ἡ Σουηδικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ ἐκλεκτὴ μερὶς τῆς Σουηδικῆς κοινωνίας διαμαρτύρονται πρὸς τὴν κυβέρνησίν των διὰ τὴν εἰς τὰ σουηδικὰ σχολεῖα εἰσαχθεῖσαν ὑπέρμετρον «σεξουαλικὴν διαφώτισιν», ἣτις ἔφερε ἀποτέλεσμα ἀντίθετον τοῦ προσδοκωμένου. Συμφώνως πρὸς τὰς μεταδοθείσας εἰδήσεις, ἡ «διαφώτισις» αὕτη ἐδημιούργησε μεγαλυτέραν γενετήσιον ἐλευθερίαν μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καταστοῦν πολὺν περισσότερα τὰ κροῦσματα τῆς ἐγκυμοσύνης μικρῶν μαθητριῶν καὶ τῆς μεταδόσεως εἰς αὐτὰς ἀφροδισίων νοσημάτων.

Τὰ γεγονότα ταῦτα δεικνύουν, ὅτι πρέπει μετὰ σκεπτικισμοῦ νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰς εἰσηγήσεις Ἑλλήνων «παιδαγωγῶν» καὶ «μεταρρυθμιστῶν» περὶ εἰσαγωγῆς καὶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα ἀνάλογον «διαφώτισεως». Βεβαίως ἡ τελεῖα σιγὴ καὶ ἀγνοία εἶναι ἀποκροστέα. Ἄλλ' ἡ διαφώτισις δέον νὰ γίνεται οὐχὶ ἐξ ἀρχῆς ὀλοκληρωμένη, ἀλλὰ σταδιακῶς, καὶ πρὸ πάντων οὐχὶ κεχωρισμένως τῆς ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως, ἀλλ' ἐν συναρτήσει πρὸς αὐτήν. Πρέπει οἱ νέοι νὰ ἐννοήσουν, ὅτι ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ γενετήσιου προβλήματος δὲν εἶναι μόνον ζήτημα τῆς βιολογικῆς καὶ ὕγιεινῆς σφαίρας, ἀλλὰ ζήτημα γενικωτέρου πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ καθολικωτέρου κοσμοθεωριακῆς καὶ βιοθεωριακῆς τοποθετήσεως.

Δίκαιον αἴτημα.

Βορείοελλαδίται ἱερεῖς διὰ τηλεγραφημάτων των πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως δικαίως διαμαρτύρονται, διότι ἐξηρέθησαν τοῦ προσφάτως χορηγηθέντος ἐπιδόματος εἰς συναδέλφους των ἄλλων περιοχῶν τῆς χώρας. Πρόκειται περὶ τοῦ ἐπιδόματος, ὅπερ ἐπεξετάθη καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς θεολόγους ἢ ἀποφοίτους ἀνωτέρων ἢ κατωτέρων ἐκκλησιαστικῶν φροντιστηρίων ἢ ἐκκλησιαστικῶν σχολῶν, μὴ καταγομένους ἐκ τῶν περιοχῶν τῆς Ἡπείρου, Μακεδονίας καὶ Θράκης καὶ ὑπηρετοῦντας εἰς τὰς περιοχὰς ταύτας.

«Διερωτώμεθα, τονίζον οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἱερεῖς: διατι οἱ ἐκ Παλαιᾶς καὶ στερεᾶς Ἑλλάδος ὡς καὶ τῶν νήσων ἱερεῖς ὑπηρετοῦντες εἰς βόρειον Ἑλλάδα λαμβάνουν πλὴν τοῦ μηνιαίου των μισθοῦ καὶ ἡμισοῦ ἐπὶ πλέον μισθὸν ὡς ἐπίδομα καὶ ἐξαιρούμεθα ἡμεῖς οἱ Βορείοελλαδίται; ... Μήπως καὶ ἡμεῖς δὲν ζῶμεν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας; Ποῖον κοιτήριον καὶ ποῖον μέτρον χρησιμοποιεῖται ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἔργου μας ἐν προκειμένῳ; Διατι χρησιμοποιοῦνται περὶ τῶν αὐτῶν λειτουργῶν δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά; Μήπως δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκλείψῃ ἡ διάκρισις αὕτη..., ἀφοῦ μάλιστα ἡ διάκρισις αὕτη μᾶς ὑπο-

τιμᾶ καὶ μᾶς ὑποβιβάζει καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ οἱ περισσότεροι βορειοελλαδίται ἱερεῖς ἐπηρετοῦμεν εἰς ἀπομειωροσμένα ἀπὸ τὰ κέντρα πτωχὰ χωριά;».

Νομίζομεν, ὅτι τὸ παράπονον καὶ αἴτημα εἶναι δίκαιον καὶ ὅτι θὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων.

Οὐδόλως πρέπει νὰ λησμονῶνται.

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν τελευταίων ἐξελίξεων εἰς τὰς σχέσεις Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Βατικανοῦ, δημοσιεύονται εἰς τὰς ἐφημερίδας διάφορα ἄρθρα, ἀναφερόμενα εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Τοιοῦτοτρόπως εἰς ἓν τῶν δημοσιευμάτων τούτων μεταξὺ ἄλλων παρουσιάσθη καὶ ἡ ψευτοσύνοδος τῆς Φερράρας — Φλωρεντίας ὡς ἔχουσα σημασίαν διὰ τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἄλλ' ὡς ὀρθῶς ἐδόθη ἀπάντησις, ὅταν ὁ Μάρκος Εὐγενικός ἠρονήθη νὰ ὑπογράψῃ τὸν ἐνωτικὸν ὄρον, αὐτὸς ὁ πάπας Εὐγένιος εἶπε: «Λοιπὸν, ἐποιήσαμεν οὐδέν». Οὐδὲν πράγματι ἐπετεύχθη ὑπὸ τῆς ψευτοσυνόδου Φερράρας — Φλωρεντίας καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἢ ἐνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν... Σημειωτέον, ὅτι λόγῳ τῆς σημειωθείσης ἐν τῷ μεταξὺ ἀντιδράσεως διὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐνωτικοῦ ὄρον συνόδου μὲ συμμετοχὴν ὄλων τῶν Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς κατεδικάσθη τὴν σύνοδον τῆς Φλωρεντίας καὶ ἠκρόωσε τὸν ὑπογραφέντα ὄρον.

Ταῦτα οὐδόλως πρέπει νὰ λησμονῶνται, ὅταν γίνηται λόγος περὶ μιᾶς συνόδου, ἣτις ἀποτελεῖ θλιβερὸν ἐπεισόδιον εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Τὸ στεγαστικὸν πρόβλημα.

Τὸ στεγαστικὸν πρόβλημα εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι τόσον ὀξὺ ὅσον εἰς ἄλλας καὶ δὴ προηγημένους χώρας. Παρὰ ταῦτα ὑπάρχον καὶ δὲν εἶναι ὀλίγα αἱ οἰκογένειαι αἱ ζῶσαι ὑπὸ ἀθλίᾳ στεγαστικῆς συνθήκας.

Διὰ τοῦτο χαίρομεν εὐκρινῶς διὰ τὴν καλὴν θέλησιν καὶ τὴν ἀποφασιστικότητα, ἢ ὅποια ἐκδηλοῦται προσφάτως εἰς ἀντιμετώπισιν τοῦ σπουδαιοτάτου αὐτοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος, τὸ ὅποιον ἐπιβάλλεται νὰ μελετηθῇ εἰς βάθος καὶ νὰ ἐπιδιωχθοῦν λύσεις ἀποφασιστικαί. Οὐδεμία θυσία εἶναι μεγάλη προκειμένου νὰ συγκρατηθῇ ὁ ἀγροτικὸς μας πληθυσμὸς. Καὶ τὰ ἑλληνικὰ χωριά τῆς ὑπαίθρου μας πρέπει ν' ἀναξογονηθοῦν καὶ ν' ἀποβοῦν εὐχάριστος τόπος διαμονῆς. Μὲ τὸν ἱερὸν ναὸν του εἰς περιόριστον θέσιν. Καὶ μὲ τὸ σχολεῖόν του εὐπροπέδ καὶ ἐκπαιδευτικόν. Καὶ πρὸ πάντων μὲ διδασκάλους καὶ ἱερεῖς ἔχοντας βαθεῖαν συνείδησιν τῆς ἀποστολῆς των.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 11ης μέχρι τῆς 25ης Ἰανουαρίου 1966 ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν, προήδρευσε τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καὶ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν διαφόρους ἐπιτροπὰς καὶ άτομα. Οὕτω.

Ἐχοροστάτησε: Τῆ 16ῃ Ἰανουαρίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

—Τῆ 23ῃ Ἰανουαρίου εἰς τὸν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

Προήδρευσε: Τῆ 12ῃ Ἰανουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., εἰς τὴν ὁποίαν παρέστη καὶ ὁ ὑπουργὸς τῆς Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως κ. Σαββόπουλος.

—Τῆ 19ῃ Ἰανουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

Συνεσκέφη: Τῆ 12ῃ Ἰανουαρίου μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἡλείας κ. Γερμανοῦ, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κυρίλλου, Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Μεθοδίου, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεωργίου, Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Πολυκάρπου, Κίτρους κ. Βαρνάβα καὶ Παροναξίας κ. Ἐπιφανίου.

—Τῆ 14ῃ μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἡλείας κ. Γερμανοῦ, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κυρίλλου, Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Μεθοδίου, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεωργίου, Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Πολυκάρπου καὶ Παροναξίας κ. Ἐπιφανίου.

—Τῆ 18ῃ Ἰανουαρίου μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεωργίου, Μαρωνείας κ. Τιμοθέου καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Πολυκάρπου.

—Τῆ 20ῃ Ἰανουαρίου μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἡλείας κ. Γερμανοῦ, Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Μεθοδίου, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεωργίου, Μαρωνείας κ. Τιμοθέου καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Πολυκάρπου.

—Τῆ 21ῃ Ἰανουαρίου μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἡλείας κ. Γερμανοῦ, Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Μεθοδίου, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεωργίου, Μαρωνείας κ. Τιμοθέου καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Πολυκάρπου.

—Τῆ 24ῃ Ἰανουαρίου μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἡλείας κ. Γερμανοῦ, Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Μεθοδίου, Μαρωνείας κ. Τιμοθέου καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Πολυκάρπου.

Παρέστη: Τῆ 13ῃ Ἰανουαρίου εἰς τὴν τελετὴν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς Ἑταιρείας Φίλων τοῦ Λαοῦ, τὴν ὁποίαν ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος Β΄.

—Τῆ 14ῃ Ἰανουαρίου, συνοδευόμενος ὑπὸ Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, εἰς τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν τελετὴν τῆς ἐπίσημου ἀναλήψεως τῆς Πρυτανείας ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολ. Σχολῆς κ. Λ. Φιλιππίδου.

Ἐπεσκέφη: Τῆ 13ῃ Ἰανουαρίου μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἡλείας κ. Γερμανοῦ καὶ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεωργίου τὸν ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Στεφανόπουλον.

—Τῆ 21ῃ Ἰανουαρίου τὸν εἰς τὴν Ἱπποκράτειον Κλινικὴν νοσηλευόμενον ἰατρὸν κ. Ἰωάννην Τούμπτην.

Ἐδέχθη: Τῆ 11ῃ Ἰανουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνὸν καὶ Παροναξίας κ. Ἐπιφάνιον.

—Τῆ 15ῃ Ἰανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον, τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου κ. Παν. Παναγιωτάκου, τὸν Προσωπάρχην τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους κ. Σκευοφύλακα, τὸν καθηγητὴν τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς παυσο. ἀρχιμ. Ἀμβρόσιον καὶ τὸν ὑπομειράρχον χωροφυλακῆς τῶν Ἀνακτόρων κ. Τσόλην.

—Τῆ 18ῃ Ἰανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Πειραιῶς κ. Χρυσόστομον, τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου κ. Παν. Παναγιωτάκου καὶ τὸν δικηγόρον κ. Παυλόπουλον.

—Τῆ 20ῃ Ἰανουαρίου τὸν μέχρι τοῦδε Προϊστάμενον τῆς Διευθύνσεως Ἐκκλησιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν κ. Καμπιώτην καὶ τὸν νέον Προϊστάμενον τῆς Διευθύνσεως ταύτης κ. Χρυσανθόπουλον.

—Τῆ 21ῃ Ἰανουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας πρώην Δράμας κ. Φίλιππον, Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομον καὶ Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Σωτήριον.

—Τῆ 22ῃ Ἰανουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνὸν καὶ Ἱερισσοῦ—Ἁγίου Ὄρους καὶ Ἄρδαμερίου κ. Παῦλον καὶ τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννην Καρμίρην.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἁγιον Ὄρος

Ὁ Διοικητὴς Ἁγίου Ὄρους κ. Ἐμμανουὴλ Ρούνης ἀπηύθυνεν ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῷ νέῳ ἔτει πρὸς τὴν Ἱεράν Κοινότητα καὶ τὰς Ἱεράς Μενῶς Ἁγίου Ὄρους χαιρετιστήριον μῆνυμα, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξωτερικεῖ «τὴν ἀκλόνητον πίστιν του, ὅτι τὸ Ἁγιον Ὄρος, μετὰ τὴν καθαρὰν καὶ ἐντιμὴν προσφορὰν ὄλων θά γνωρίσῃ, παρὰ τὰς ἀρνητικὰς ἐκδηλώσεις τῶν συγχρόνων καιρῶν, νέαν πνευματικὴν λάμψιν διὰ τὴν παραμείνη περιβλεπτοῦ πνευματικῆ ἑπαλξίς τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῆς αἰωνίας Ἑλλάδος». Καὶ προσθέτει τὰ ἑξῆς:

«Πρὸς τὸ Ἁγιον Ὄρος πολλὰ καὶ θερμὰ εἶναι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς στοργῆς καὶ τῆς μερίμνης τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Δὲν θὰ λησμονήσῃ τὸ Ἁγιον Ὄρος καὶ θὰ διατηρήσωμεν πάντες εὐγνώμονα τὴν ἀνάμνησιν ὅτι τὸν παρελθόντα Μάϊον ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ὁ Ὀρθόδοξος Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, προσφονῶν, κατὰ τὸ βασιλικὸν γεῦμα τῆς 2ας Μαΐου 1965, τοὺς προσκληθέντας εἰς τὰ Ἀνάκτορα ἀντιπροσώπους τῶν Ἱερῶν Βασιλικῶν Μονῶν ἔλεγεν:

«Μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν οὐκ ὑποδέχομαι ἐν τοῖς Ἀνακτόροις ἐν μέσῳ τῆς οἰκογενείας μου.

Σεῖς ἀντιπροσωπεύετε δι' ἡμᾶς τὴν καρδίαν τῆς Ὀρθόδοξου πίστεως. Σὰς ἐκφράζω τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν μου.

Αἱ σκέψεις μου συχνάκις στρέφονται πρὸς τὸ Ἁγιον Ὄρος, τὸ ὁποῖον ἐπὶ αἰῶνας ἔχει φωτίσει τὰς ψυχὰς πολλῶν Ἁγίων Πατέρων ἐν βαθεῖα αὐτοσυγκεντρώσει...».

Καταλήγων ὁ Διοικητὴς Ἁγίου Ὄρους κ. Ρούνης ὑπογραμμίζει ἐὰν ἑξῆς:

«Ἐνώπιον τῶν κρίσιμων καιρῶν, τῆς πνευματικῆς σημασίας τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τῆς στοργῆς μεθ' ἧς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος στρέφεται πρὸς τὸν Ἱερόν Ἄθω βαρεῖται καὶ ἱστορικὰ εἶναι αἰ εὐθύναι ὄλων μας.

Πορευόμενοι τὸ ἐπὶ θύραις 1966 ἄς καταθέσωμεν ἀγαθὴν καὶ οὐσιαστικὴν προσφορὰν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, εἰς δόξαν τῆς Ὀρθοδοξίας τῆς Ἑλλάδος.»

—Αί κτιριακά έγκαταστάσεις τής Μονής Ξενοφώντος Άγίου Όρους έκινδύνευσαν νά γίνουν παρανάλωμα του πυρός όταν εξεργάγη πυρκαϊά εις τό 2ον όροφο του κεντρικού κτιρίου.

Οί Μονοχοί, οί έργαται και οί άνδρες τού φυλακίου χωροφυλακίης έκίνητοποιήθησαν και κατόπιν εξώφρου προσταθείας έπέτυχον νά έντοπίσουν τό πύρ και έν συνεχεία νά κατασβέσουν τήν πυρκαϊάν.

Κατεστράφησαν δύο μεγάλα δωμάτια και αί ζημία υπερβαίνουν τās 50.000 δραχμάς. Τά εύρισκόμενα εις τόν δεύτερον όροφο κειμήλια διεσώθησαν. Έκ τών ανακρίσεων διεπιστώθη ότι τό πύρ προήλθεν έκ τής άνημμένης θερμάστρας του πρώτου όρόφου, χρησιμοποιουμένου ώς Νοσοκομείου.

Έρα Άρχιεπισκοπή Άμερικίης

Τό 1965 είναι τό πρώτον έτος—βήμα τής Έλληνικίης Άρχιεπισκοπίης Άμερικίης, και μαζί τής τό πρώτον βήμα του Έλληνορθόδοξου κόσμου Άμερικίης, εις τήν δεύτεραν εκατονταετιάν τής ζωίης του εις τήν Άμερικανικήν ήπειρον.

Και τό βήμα τούτο είναι σταθερόν, εύρίωνον, εύελπι, πλήρες δυνατοτήτων προόδου, εξέλιξεως, επιβιώσεως και εξαπλώσεως. Αί υπερτετρακόσιαι Έλληνορθόδοξοι Κοινότητες έν Άμερικίη χαιρετίζουν τήν είσοδον εις τήν 2αν εκατονταετιάν, όχι μέ λόγους και μηνύματα, αλλά μέ έργα. Έργα πίστεως, ένότητος και άφοσιώσεως προς τήν Έλληνορθόδοξον Έκκλησίαν. Έργα παιδείας και πολιτισμού.

Χαιρετίζουν τήν Β' εκατονταετιάν μέ τήν ίδρυσιν νέων Κοινοτήτων, μέ τήν άνέγερσιν νέων Έρων Ναών, Κοινοτικών Συγκροτημάτων, Έκπαιδευτικών Κέντρων, Κατηχητικών Σχολείων, νέων πτερυγών εις τά σώματα τών Ίδρυμάτων μας, τής Θεολογικής Σχολής και τής Άκαδημίας Άγ. Βασιλείου.

Άπό του Καναδά μέχρι τής Νοτίου Άμερικίης και άπό τών άκτών του Άτλαντικού μέχρι τών άκτών του Ειρηνικού, διαυσταρώνονται τά μηνύματα τής προόδου του Έλληνορθόδοξου κόσμου και τής προβολής τής Όρθοδοξίας.

Νέος μεγαλοπρεπής Ναός και επιβλητικόν Έκπαιδευτικόν Κοινοτικόν Κέντρον άνεγείρεται εις τό Τορόντο. Νέον σχολικόν κτίριον θεμελιούται εις Μοντρεάλην, διά νά στεγάσθαι και παιδαγωγήση και άλλας εκατοντάδας Έλληνοπαιδών, διά τά όποια δέν έπαρκει πλέον τό Ημερήσιον Σχολείον τής Κοινοτήτος.

Η Καλιφόρνια μέ τόν μεγαλοπρεπή έρων ναόν και τό Έκπαιδευτικόν Κέντρον τής Κοινοτήτος Άγίας Τριάδος εις Άγιον Φραγκίσκον άμιλλάται τόν Έλληνορθόδοξον κόσμον τών Άνατολικών Πολιτειών. Ο Έλληνισμός του Σικάγου άνεγείρει ήδη 2 μεγαλοπρεπή Κοινοτικά συγκροτήματα μέ Ναόν, Σχολείον και Κοινοτικόν Κέντρον και μέ επί κεφαλής τās πρωτοπόρους Κοινοτήτας τής Άγίας Τριάδος και του Άγίου Νικολάου.

Αί άνηραι Κοινοτήτες μας τής Νέας Άγγλίης παρουσιάζουν μίαν πραγματικήν ανανέωσιν. Νέοι μεγαλοπρεπείς Έρωι Ναοί Βυζαντινού ρυθμού, πλαισιούμενοι άπό Έκπαιδευτικά Κοινοτικά Κέντρα, άνεγείρονται εις Bridgeport και Hartford, Connecticut, εις Manchester, New Hampshire και άλλαχού. Πλείστοι άγοραί νέων οικηπέδων προς άνέγερσιν νέων Έκπαιδευτικών Κοινοτικών Κέντρων διαγράφουν τήν προγραμματισμένην δρᾶσιν τών Κοινοτήτων μας.

Εις τήν Πολιτείαν τής Νέας Υόρκης, νέαι Κοινοτήτες ίδρύονται: εις τό Bayridge, Βροοκλιν μέ μεγαλοπρεπή Έρων Ναόν και Κοινοτικόν Κέντρον, εις Rockland County, Ν. Υ. και Freeport, L. I. Νέα Έκπαιδευτικά Κέντρα άνεγείρονται άπό τήν Κοινοτητα τής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου του Μπρούκλιν και τήν μεταφερομένην βορειότερον Ιστορικήν Κοινοτητα τής Ζωοδόχου Πηγής Βροηκ και του όμωμού Έλληνικού Έκπαιδευτηρίου.

Έξ Ίσου θαρραλέα μηνύματα καταφθάνουν άπό τόν Νότον, άπό τήν Κεντρών και Νότιον Άμερικίην. Μεγαλοπρεπής Έρως Ναός, αρχιτεκτονηθείς υπό του Οίκου Κ. Δοξιάδη, άνεγείρεται εις τήν πόλιν του Μεξικού, πλαισιούμενος άπό Έκπαιδευτικόν Κοινοτικόν Κέντρον. Νέοι μεγάλοι εύεργέται έμφανίζονται: ό κ. Χρήστος Άρβανίτης άνεγείρει ώραιότατον Βυζαντινού ρυθμού Έρων Ναόν εις Bogota, Columbia. Έτερος έκλεκτός όμογενής και μέγας εύεργέτης, ό κ. Πέτρος Παπατζονάκης ήδη έχει άνεγείρει ίδιαις δαπάναις τόν επιβλητικόν Ναόν του Άγίου Πέτρου εις San Paolo τής Βραζιλίας.

Συνεχίζεται έτσι ή Ιστορική παράδοσις τών μεγάλων εύεργετών του Γένους και τής Έκκλησίας, νέοι κρίκοι προστίθενται εις τήν χρυσήν αλυσίδα, που άποτελεί τό κόσμημα και τό καύχημα του Έλληνισμού του Έξωτερικού.

Έπανερχόμεθα εις τās Νοτιοανατολικές Πολιτείας, που παρουσιάζουν τελευταίως εξαιρετικήν δραστηριότητα: Νέαι Έκκλησiai μέ Κοινοτικά Έκπαιδευτικά Κέντρα άνεγείρονται εις Atlanta και Savannah, Georgia, νέαι Κοινοτήτες ίδρύθησαν εις τήν άνθισμένη Florida: εις North Miami, Saint Petersburg και Fort Pierce. Η δέ μεγαλώνυμος Κοινοτητα τής του Θεου Σοφίας έν Miami Florida, κατά τήν εκεί πρώτην έντός του 1966 έπίσκεψιν του Σ. Άρχιεπισκόπου κ.κ. Ίακώβου, εξέγγειλε τήν όμόφωνον άπόφασιν αútης, όπως ίδρύσθαι Ημερήσιον Έλληνοαμερικανικόν Σχολείον. Τήν άπόφασιν αútην, τιθειμένη εις έφαρμογήν, ό Σεβ. Άρχιεπίσκοπος έχαρακτήρισεν ώς τό καλλίτερον δώρον τής Κοινοτήτος προς τήν Όμογένειαν, τονίσας, ότι μόνον διά τής Παιδείας, διά τής αύξησεως του άριθμού τών Ημερησίων Έλληνικών Σχολείων και τής καλλίτερας διδασκαλίας τής Έλληνικίης γλώσσης θα εξασφαλισθή ή επιβίωσις και εύρύτερα προβολή τής Έλληνορθόδοξου Πίστεως και Έκκλησίας.

Τήν μεγίστην αútην σημασίαν τής Έλληνικίης Παιδείας, μάλιστα σήμερα, έχουν κατανοήσει κάλλιστα αί Όργανώσεις του Έλληνισμού τής Άμερικίης, ήγουμένων τών μεγάλων Όργανώσεων ΑΗΕΡΑ και ΓΑΡΑ και τής Παναρκαδικής Όμοσπονδίας. Η ΑΗΕΡΑ και ή Παναρκαδική έχουν ήδη άνεγείρει λαμπράς πτερυγας εις τήν Άκαδημίαν του Άγίου Βασιλείου, ή δέ ΓΑΡΑ έτοιμάζεται διά τήν άνέγερσιν Βιβλιοθήκης, ένφ αί «Θυγατέρες τής Πηνελόπης» (τής ΑΗΕΡΑ) αρχίζουν έντός όλίγου τήν άνέγερσιν κτιρίου κοιτών και ή Φιλόπρωχος Άδελφότης Έλληνίδων Κυριών Άμερικίης, ή και ίδρύτρια τής Άκαδημίας, θα άνεγείρη οικίσκους διά τά όρφανά αútης.

Η Έρα Θεολογική Σχολή άνεγείρει νέα κτίρια διά κοιτώνας και σπουδαστήρια, προς εύρύτεραν αναγνώρισιν αútης και του εξελισσομένου Κολλεγίου αútης. Αί Κατηχητικά έκδόσεις τής Έρας Άρχιεπισκοπίης, πλούσιαι εις περιεχόμενον και έμφάνισιν, έπαυξανόμεναι μέ γοργόν ρυθμόν, θα συμπληρώνουν τό έργον τών Σχολείων, προάγουσαι τήν Έλληνορθόδοξον εκπαίδευσιν τών Έλληνοαμερικανοπαιδών.

Η Παιδεία θα είναι τό κυριώτερον θέμα τής 18ης Κληρικολαϊκίης Συνελεύσεως τών Κοινοτήτων τής Έρας Άρχιεπισκοπίης Άμερικίης Βορείου και Νοτίου. Η Συνέλευσις αútη θα μελετήσθαι τά προβλήματα του πληρώματος, θα νομοθετήσθαι τά επιβαλλόμενα προς αντιμετώπισιν αútών μέτρα και θα προετοιμάσθαι τήν Όμογένειαν διά τήν υποδοχήν τών χιλιάδων και δεκάδων χιλιάδων άδελφών μας, που θα αρχίσουν έφέτος νά έρχονται πυκνότεροι.

Άς είναι βέβαιοι οί άδελφοί μας, ότι θα εύρουν έδώ ένα Έλληνορθόδοξον κόσμον άφωσιωμένον εις τās Έθνικοθησκευτικές μας πραδόσεις μέ τās Έκκλησίας του, μέ τά Σχολεία του, μέ τās Όργανώσεις και τά Ίδρύματά του, μέ σταθεράν άπόφασιν επιβιώσεως και δικαιώσεως τών εθνικοθησκευτικών του ιδανικών και μέ αισθήματα άγάπης διά τούς μεταναστεύοντας άδελφούς μας.

Βασ. Γ. Βασιλειάδης

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Θεοδώρου Β. Κωνσταντίνου, 'Ιησοῦς Χριστός. Χθές και σήμερα ο αὐτὸς και εἰς τοὺς αἰῶνας. 'Αθήναι 1965, σελ. 277.

Ὁ και ἐξ ἄλλων ἀξιολόγων ποιητικῶν ἐνασχολήσεων ἐπὶ τῆς 'Αγ. Γραφῆς (Ψαλμοὶ Δαβίδ, Μακαρισμοί, 'Απόστολος Παῦλος, Γένεσις, Μωϋσῆς) γνωστὸς λογοτέχνης θεολόγος Θ. Κωνσταντίνου, ἐπισφραγίζων τὴν ὥραιαν του προσπάθειαν, φιλοτεχνεῖ ἐν τῷ παρόντι καλλιτεχνικῶς τετυπωμένῳ τόμῳ ἱκανῶς ἐνδιαφέρουσαν ποιητικὴν μέν, ἀλλὰ πιστὴν εἰκόνα τοῦ προσώπου τοῦ Θεανθρώπου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων. Τὸ ἔργον τοῦτο θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὀνομασθῆ και Μεσσιὰς (κατὰ τὸ 'Ιλιάς, Αἰνείας), ἐὰν δὲν θὰ ὑπῆρξε φόβος, ὡς ἐκ τοῦ τίτλου τούτου νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπικόν, ὡς αὐτοχαρακτηρίζεται τὸ ἐν 'Αγγλία πρὸ δύο ἐτῶν ἐκδοθὲν βιβλίον τοῦ Arthur Garbett «The Christ. An Epic in heroic Verse», ἐνῶ ὁ Χριστὸς τοῦ κ. Κωνσταντίνου ἔχει χαρακτῆρα λυρικὸν και διδακτικὸν ἐμπνεόμενον ὑπὸ βαθείας πρὸς τὸν Σωτῆρα πίστεως και εὐλαβείας, ὑποδηλουμένης ἤδη ὑπὸ τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου.

Τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ 263 σονέττων, τοῦ γνωστοῦ ποιητικοῦ εἶδους, τοῦ ὁποῖου πατὴρ θεωρεῖται ὁ κορυφαῖος 'Ιταλὸς λυρικὸς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος Πετράρχας, μέγας θιασώτης και πρόμαχος τῆς ἀναγεννήσεως ἐπὶ χριστιανικῆς βάσεως, και τὸ ὁποῖον εἶδος, γινώριμον εἰς τοὺς 'Ἑλληνας ἤδη ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ἐκαλλιεργήθη ἐν 'Ελλάδι ἀπὸ τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Σολωμοῦ (ἰταλικά σονέττα), τοῦ Πολυλά, τοῦ Μαβίλη, τοῦ Μαρκοῦ, τοῦ Παλαμά, τοῦ Γρυπάρη κ.ἀ., προεπιμήθη δέ, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ δεκατετραστίχου, ὡς εὐθετερον διὰ τὴν ποιητικὴν ἐνασχόλησιν περὶ τὸ θεανδρικὸν πρόσωπον τοῦ Σωτῆρος. Ὁ χριστιανὸς ὅμως ποιητὴς μας δὲν ἀρκεῖται, χάριν τοῦ ὑψηλοτέρου σκοποῦ του, εἰς τὴν προτίμησιν τοῦ λησμονημένου ποιητικοῦ τούτου εἶδους, ἀλλὰ φροντίζει νὰ τὸ ζωντανεύσῃ με τὸν ἰδιὸν του θρησκευτικὸν παλμὸν τῆς προσωπικῆς του λατρείας πρὸς τὸν Σωτῆρα, διανθίζων τὸ θεῖον εὐαγγελικὸν περιεχόμενον με πλουσίαν χρησιμοποίησιν τοῦ ἱεροῦ πρωτοτύπου λεκτικοῦ και ὕφους ὄχι μόνον τῶν ἐλληνικῶν Εὐαγγελίων, ἀλλὰ και τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ὕμνογραφίας και δημιουργῶν ἀτμόσφαιραν ὄχι μόνον θρησκευτικῆς μεταρσιώσεως τοῦ ἀναγνώστου, ἀλλὰ και βιώσεως τοῦ ὑπερκοσμίου περιεχομένου, ἄνευ ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τὴν λιτότητα τῆς εὐαγγελικῆς αὐτοῦ μορφῆς διὰ λεξιθρίας και οἰασδῆποτε ἐπιτηδεύσεως.

Τὸ ἔργον, τοῦ ὁποῖου προτάσσεται ὑψηλόπνοον προοίμιον ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸ σύμπαν και τὸν δημιουργὸν και ὑπενθυμίζον τὸν ὑψηλὸν ἔμμετρον πρόλογον τῶν ὠδῶν τοῦ Κάλβου, διηθησιμὸν δὲ διὰ καταλλήλων ψαλμικῶν και ἐκκλησιαστικῶν ὕμνογραφικῶν ἐκφράσεων, ἀρκεται ἀπὸ τῆς παραμονῆς τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος και φθάνει μέχρι τῆς ἀναλήψεως και τῆς διακηρύξεως τῆς αἰωνιότητος και τῆς θεότητος αὐτοῦ. Δὲν πρόκειται δὲ περὶ ἀπλῆς ποιητικῆς ἀφηγήσεως,

ἀλλὰ περὶ στοχαστικῆς λυρικῆς θρησκευτικῆς ἀποδόσεως τοῦ εὐαγγελικοῦ περιεχομένου καθ' ἐνότητας φερούσας εὐστόχους, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐπιγραφὰς προσαρμολογούμενας πρὸς τὴν φρασιολογίαν τῶν Εὐαγγελίων. Διὰ τῆς ποιητικῆς δὲ ταύτης ἀποδόσεως, διὰ τὴν λογοτεχνικὴν τῆς ὁποίας ἐκτίμησιν παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν κριτικὴν τοῦ κ. Κ. Γεωργούλη¹, καλεῖται οὗτος νὰ συνακολουθήσῃ τὸν Χριστὸν και παρακολουθήσῃ τὴν θεῖαν του διδασκαλίαν και τὸ πανάγιον παράδειγμά του και νὰ τὸν μιμηθῆ.

Εἰς τὴν κατασκευτικὴν ἐν τῇ ἀπλότητι τῆς εὐαγγελικῆς ἀφηγήσεως τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἀφιερῶνται 7 σονέττα, 5 εἰς τὴν χαριστάτην ὑπαπαντήν, 11 εἰς τὰ βαρυσήμαντα ἐπεισόδια τῆς προσκυνήσεως τῶν μάγων, 7 εἰς τὰς θηριωδίας τοῦ 'Ηρώδου μετὰ τῶν νηπιῶν τῆς Βηθλεέμ, 7 εἰς τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν τοῦ δωδεκαετοῦς 'Ιησοῦ εἰς τὸν ναόν, 10 εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Προδρόμου, τὴν βάπτισιν τοῦ Κυρίου και εἰς τοὺς βαθυστοχάστους πειρασμοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, 10 εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μαθητῶν, 3 εἰς τὴν νυκτερινὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Νικοδήμου, ἀρκετὰ εἰς τὰ θαύματα και τὴν μετ' αὐτῶν συνυφασμένην ὑψηλὴν διδασκαλίαν, 26 εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ 'Ὁρους ὀμιλίαν, ἱκανὰ εἰς τὰς παραβολὰς, ἐξ ὧν 5 εἰς τὸν ἄσωτον, 50 εἰς τὴν Μεγάλην 'Εβδομάδα και 10 εἰς τὴν 'Ανάστασιν.

Γῆ κι' οὐρανοί, δυνάμεις αἰώνιοι στήτε!
«Θανάτω ὁ Κύριος θάνατον πατήσας»
ἀνέρχεται λαμπρός· ἐτοιμασθῆτε
λαοὶ τῆς γῆς με τὴ λευκὴ στολὴ σας
τὸν Κύριο τοῦ παντός ὑποδεχθῆτε....

Και ἡ Μεσσιὰς τοῦ κ. Κωνσταντίνου κατακλείεται με τὸ ὑπ' ἀριθμ. 263 και τὴν ἐπιγραφὴν «'Εν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος» σονέττον, τὸ ὁποῖον καταλήγει, ὡς και ὁ ὑπότιτλος τοῦ ὠραίου βιβλίου, με τὴν προκαταβολικὴν θριαμβευτικὴν ἰαχὴν τῆς στρατευομένης 'Εκκλησίας: «'Ιησοῦς Χριστὸς χθές και σήμερα ο αὐτὸς και εἰς τοὺς αἰῶνας» ('Εβρ. γγ', 8).

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

1. Βλέπε ἀνατύπωσιν ἐκ τῆς ἐφημερίδος «'Απογευματινὴ» τοῦ 1965.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μητροπολίτου Τρίκκης και Σταγῶν Διονυσίου, 'Ο ἅγιος Βησσαρίων (Δούσιον), 'Αθήναι 1966, σελ. 111.

Τίτου Ματθαίου, Μητροπολίτου Παρραμυθίας, Φιλιατῶν και Γηρομερίου, 'Εόρτιοι 'Εγκύκλιοι (1958-1965), Παρραμυθία 1965, σελ. 70.

'Επισκόπου Διονυσίου Κ. Κυράτσου, Μητροπολίτου Δράμας, Διδάγματα ἐκ τῶν ψαλμῶν τῆς μετνοίας, ἐν 'Εδέσση 1965, σελ. 36.

'Αρ. Α. 'Ασπιώτη, ψυχιάτρου, Οἱ φόβοι τοῦ παιδιοῦ και αἱ ἀποτυχίαι του. Συνεργασία Μ.Β. Κωτσοπούλου. 'Αθήναι 1965, σελ. 119.

'Αρχιμ. Βαρθολομαίου Β. Κατσούρα, Πρωτοσυγγέλλου 'Ι. Μητροπόλεως Χίου, Εἰσηγήσεις (ἐξ μελέται ποιμαντικῶν περιεχομένου), 'Αθήναι 1965, σελ. 55.

Γεωργ. Δ. Καψωμένου, 'Η μεταφυσικὴ διακρίσις τῆς Δημοκρατίας, Χανιά 1965, σελ. 16.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων, πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱ. Ναῶν: 1) Κάμπου—Σίμου, 2) Καταφυγίου, 3) Πέρκου, 4) Ἁγίου Δημητρίου, 5) Ἁγίου Γεωργίου—Κλεπᾶς, 6) Ἐλατοβρύσεως—Καλονῆς, 7) Λεύκας, 8) Μανδρινῆς, 9) Πόδου, 10) Καστανούλας, 11) Στεφανίου, 12) Φειδακίων, 13) Σταύλων, 14) Μεσοκώμης, 15) Προδρόμου, 16) Παυλοπούλου, 17) Βελωτᾶς, 18) Ἄνω Ραυτοπούλου, 19) Φουσιανῶν, 20) Χρυσόβου, 21) Χρύσου, 22) Βραγγιανῶν, 23) Τριδένδρου, 24) Ἐπαινανῶν, 25) Φτέρης, 26) Καρβασαρά, 27) Βελαώρας, 28) Μαυρομάτας, 29) Μολόχας, 30) Μαραθέας, 31) Χόγλιας, 32) Βούλπης, 33) Σταυροπηγίου, 34) Νοστήμου, 35) Χαράστης καὶ 36) Φουρνᾶς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «Ἐκκλησία», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου 1966

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200/1950 Α.Ν. «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς καὶ τοὺς σχετικοὺς Νόμους περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω Νόμων ὀριζόμενα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὴν ὀργανικὴν θέσιν Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἁγίας Ἀναστασίας Ἁγίου Γεωργίου Τραχῦ Κάμπου τοῦ Δήμου Χίου, ἵνα ὑποβάλωσιν, ἐντὸς προθεσμίας μηνός, τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά προκειμένου τὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Χίῳ τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου 1966

Ὁ Τοποτηρητὴς
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου
† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ Νόμιμα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν Ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ Ἱ. Ναοῦ Κοιμ. Θεοτόκου Καλοῦ Χωρίου Σητείας, ὑποβάλωσιν δι' ἡμῖν ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Ἱεραπέτρα τῇ 22ῃ Ἰανουαρίου 1966

† Ὁ Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας ΦΙΛΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» Νόμου 2200/1940 καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι μίαν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱ. Ναῶν: 1) Κοιμήσεως Θεοτόκου Συκαμίνου, 2) Ἁγίων Θεοδώρων Ἀναβύσσου καὶ 3) Ἁγίου Ἰωάννου Μαρκοπούλου, ὅπως ἐντὸς μηνός ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὄχι ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, πρὸς ἀνακήρυξιν των ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 31 Ἰανουαρίου 1966

Ὁ Τοποτηρητὴς
† Ἀρχιμ. Χρ. ΠΟΛΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:

Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.

Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας:

30 ἐτησίως.

Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Ἐντελῶς ἀνεπιτρέπτως.

Ἐόρτια Γράμματα.

Σεβασμ. Μητροπολίτου Παραμυθίας Τίτου, Ἀναίρεσις τῶν εἰς τὴν Ἐφημερίδα «Ἀπογευματινὴ» δημοσιευθέντων περὶ τῶν γενομένων ἐκλογῶν καὶ μεταθέσεων Μητροπολιτῶν τοῦ Καθηγητοῦ ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Κοτσώνη.

Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ἐπὶ τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Aarhus διασκέψεως.

Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ζωὴ καὶ ἔργον τῶν ἐξ Ἠπείρου ὀρμωμένων Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Προκηρύξεις.

Βιβλιογραφία.

ΜΟΝΟΥΠΗΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Μενάνδρου 4—Ἀθῆναι—Τηλ. 311.121

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης

Ἰασηνίδου 22 — Σούρμενα